

(شاعري)

مون کي هي دستور نه گهرجي

لال چنو

مون کي هي دستور نه گهرجي

لال چنو

ڪنول پبليڪيشن

316

ڪنهن ڪيڏو نه خوبصورت چيو آهي ته ”ڪرامت وڏي شيءِ ناهي پر استقامت وڏي شيءِ آهي. اعتدال سان ثابت قدم رهڻ هڪ وڏي شخصيتي ساڌنا آهي. هڪ وڏي جنگ آهي، جيڪا هڪ فرد کي قدم قدم تي وڙهڻي پوي ٿي.“ جيئن ته رت جا رشتا اسان کي قدر تي طور تي ملندا آهن پر دوست اسان چوڻدي کڻندا آهيون ۽ ان چوڻدي ۾ اسان ڪڏهن ٽاهڙجي پوندا آهيون ته ڪڏهن وري اسان جا دوست ٽاهڙجي پوندا آهن پر ڪي ڪي دوست هر حال ۾ مٿين ۽ ڳالهه وانگر پوريءَ استقامت سان ثابت قدم رهندا آهن. انهن ثابت قدم رهندڙ دوستن ۾ منهنجو مانوارو دوست لال چنو به هڪ آهي.

لال چنو سان منهنجي دعا سلام کي تقريباً ٽيڏهه / پنجويهه سال ٿيندا. هن شخص ڪڏهن به ۽ ڪنهن به حال ۾ دوستيءَ جي هن تعلق کي ميرو ٿيڻ نه ڏنو آهي. هي شخص دوستيون ٺاهيندڙ شخص آهي. لال چنو پنهنجي رهڻي ڪهڻي ۾ صاف سترو، با اصول، متحرڪ ۽ زميندار شخص رهيو آهي هڪ استاد جي حيثيت ۾ پنهنجي اسڪول ۾ گلن ٻوٽن وانگر ۽ معصوم ٻارڙن وانگر، پڙهائڻ ۾ اسان لهجي وانگر، رت جي رشتن جي پوترتا وانگر دوستن کي اڪثرين جي پٺڀرين سان ميڙڻ وانگر پنهنجي مثبت ديش ڀڳت ڌيان وانگر، سدا سجاڳ رهيو آهي. منهنجو هي توانائي بخشيندڙ دوست ٻارن جي پڪ جيترا دوست احباب ڪٿي اهڙي طرح زندگي گذاري رهيو آهي جيئن زندگي گذارڻ جو پورو پورو حق هوندو آهي

بحيڻ هڪ شاعر جي منهنجو دوست لال چنو ويڪاڻو ۽ خودپرست نه رهيو آهي سندس شاعريءَ ۾ لوڪ ڏاهپ، دريائي زندگيءَ جا عڪس، روزمره جا تجربا، سڌي سنڌي شاعراڻي گفتگو، ويڙهه، امن، پائيچارو، ڏس، منزل ۽ سچ موجود آهي. هن ڪڏهن به پنهنجي سٺن کي ميرو ٿيڻ نه ڏنو آهي. ”مونکي هي دستور نه گهرجي“ سندس جو هي ٻيو ڪتاب آهي جنهن ۾ سنڌ جا پرندڙ ۽ جيترا جاگندا مسئلا موجود آهن اسان هن جي شاعريءَ جي ڪتاب مان سنڌ ڏسي سگهون ٿا. مان کيس اهائي دعا ڏيندس جيڪا مان هر دوست کي ڏيندو آهيان ته ”شال تنهنجي شاعريءَ جا واراڇا نه ٿين.“

رفيق سيال

پاڳو جو ڪٺر محبت ديرو سيال

BOOK NO: (316)

سمورا حق واسطا هتيڪا

مون ڪي هي دستور نه گهرجي

شاعري

مون ڪي هي دستور نه گهرجي

شاعري

لالڻ چنو

آگسٽ 2021ع

سرمد چنا

هارون چنا

ڪنول پبليڪيشن، قنبر

ڪتاب نالو:

موضوع:

ليکڪ:

پهريون ڇاپو:

ڪمپوننگ:

ٽائٽل اسڪيچ:

ڇپيندڙ:

ڪنول پبليڪيشن/ پرنٽر & بڪ شاپ، سيد آرڪيڊ، گاڏي کاتو- حيدرآباد.

Cell: 0333-7523132

لالڻ چنو

ملھ: 250 روپيہ

ڪتاب ملڻ جا هنڌ:

ڪنول پبليڪيشن & بڪ شاپ، سيد آرڪيڊ، گاڏي کاتو- حيدرآباد.

پٽاڻي بڪ اسٽور، حيدرآباد - ڪويتا ڪتاب گهر، حيدرآباد -

رومي ڪتاب گهر، گدو چونڪ حيدرآباد. دانيال ڪتاب گهر، قاسم آباد.

نئون نياپو ڪتاب گهر، سچل ڳوٺ ڪراچي. - مرڪ پبليڪيشن، ڪراچي -

ڪاٺياواڙ بڪ شاپ، اردو بزار ڪراچي سنڌيڪا بڪ شاپ، لاڙڪاڻو -

المهراڻ ڪتاب گهر، سانگهڙ - سليمان برادرش، نواب شاه - مدني بڪ اسٽور، دادو

سنڌيڪا ڪتاب گهر سکر - سارنگ ڪتاب گهر، سکر، سنڌ بڪ اسٽور پڪا چانگ

ٿرڪتاب گهر، مٺي - خالد بچير، عمر ڪوٽ - سراج بڪ اسٽور، قنبر

ڪنول

پبليڪيشن 2021ع

پنهنجورڪ دستور سنڀالي، مون کي هي دستور نه گهرجي،
سند امن جي ڌرتي آهي، جهيڙو فتنو مور نه گهرجي.

حيات کان موت تائين زندگي جي سفر ۾ ڪيترن ئي مرحلن مان گذرڻو
پوي ٿو. بالڪڻو جواني، پوڙهائپ، غم خوشي، ڏک ڏوجهر، ڪاوڙ ڪروڙ،
پنهنجا، پراوا، دوست، دشمن، سچ ڪوڙ، تعمير تخریب، مٽ مائٽ، گهر پاڙو
ڳوٺ شهر، ديس پرديس، وفا جفا، ريتون رسمون، ڪاميابي ناڪامي.

مطلب ته سماجي بيهڪ سان انسان جو ڳانڍاپو رهيو آهي ۽ رهندو.
حالتون ڪهڙيون به هجن ان جو اثر هر ماڻهو جي مٿان ٿئي ٿو. جيڪا ڳالهه
فطري به آهي. حساس ماڻهو لاءِ اها امتحان جي گهڙي هوندي آهي ته هو
سماجي حالتن کي ڪهڙي رخ سان کڻي هلي ٿو. حالتن جو تجزيو ڪري
عام لاءِ ڪهڙي راءِ قائم ڪري ٿو. برائي اڳيان ديوار بڻجي ماڻهن جو ڌيان
ڀلائيءَ جي طرف موڙي ٿو. اها ذات ۽ ڏانءُ تخليقڪار وٽ هوندو آهي ۽ هو
پنهنجي تخيل وسيلي عام ۽ خاص لاءِ حال توڙي مستقبل لاءِ هڪ نياپو
چڏي وڃي ٿو ۽ پوءِ نياپو ٻڌندڙ تخيل، تخليقڪار ۽ ان نياپي بابت پنهنجي
راءِ جوڙي ٿو.

تخليقڪار شاعر پنهنجي سماج جو باشعور فرد ليکيو وڃي ٿو. ان جي
هر تخليق ٻڌندڙ ۽ پڙهندڙ تي خاص اثر چڏي ٿي. ٻڌندڙ ۽ پڙهندڙ تنقيد
نگار به ٿئي ٿو تنقيد نگار تخليقڪار جي هر تخليق کي سندس ڪردار
سان به ڳنڍي ٿو. ان ئي تخليقڪار جي تخيل جو عام و خاص تي ئي اثر ٿئي
ٿو جيڪو ڪردار ۾ به پنهنجي تخيل جهڙو هجي.

منهنجي زندگي جو هر باب گهڻن تجربن ۽ مشاهدن ڏکڻ ڏوجهرن
ڳوڙهن توڙي تهڪن سان ڀريل آهي. منهنجو هر شعر منهنجي غم ۽ خوشيءَ
جو عڪس ۽ اولڙو آهي. مون به سنهو ڪٽڻ بجاءِ رنڊا روڙيا آهن نه مان
ناڪاميءَ تي پريشان ٿيندو آهيان نه ڪاميابيءَ تي خوش ٿيندو آهيان
سدائين جستجو ۽ جاکوڙ ۾ حياتي گذري آهي. پورهيو تي ايمان رکي
پورهيت کي اتم ۽ اعليٰ سمجهندو آهيان. ننڍي لاکون اديبن عالمن
سپورنج ۽ سگهڙن جي ڪچهرين ۾ ويهڻ ۽ صحبت نصيب ٿيڻ ڪري
وهمن وسوسن ۽ خام خياليءَ کان ڪونهين ڏور رهيو آهيان. حقيقت

ارپنا

مان ارپيان ٿو هيءُ ڪتاب

پنهنجي جيجل امڙ کي،

جنهن ننڍپڻ ۾ اسان کي پلءُ پيل ’يتيمي‘ بابا جي وچوڙي جو احساس
ٿي نه ڏياريو، اسان چئني پتن، لعل ڏنو، لالڻ، الهڏنو، الاهي بخش ۽ علي
اصغر کي پورهيو ڪري پاليو ۽ خودداري سان جيئڻ جي همت ۽
حوصلو ڏنو. امڙ جي صحت ۽ سلامتيءَ جا ڏئي در دعاگو آهيون.

پسنديءَ کان ڪڏهن به منهن ناهي موڙيو. انفرادي فائدي بجاءِ اجتماعي سوچ جو حامي رهيو آهيان. منهنجو هي شاعرانو تخليقي پورهيو پڙهندڙن ۽ پڙندڙن جي اڳيان رهيو آهي. اهي ئي اصل نقاد آهن. پنهنجي شعر ۾ پنهنجي عقل شعور سمجھه کي لفظن جي جوڙجڪ ۾ سموئي پني جي پڌرتي ايمانداريءَ ۽ ذميواريءَ سان حاضر ڪيو آهي. تخليقي صلاحيت جي حوالي سان منهنجي ڪا به ننڍي يا وڏي دعويٰ نه آهي نه رهندي. اڻڳڻيون اوڻايون به ٿي سگهن ٿيون. بس هڪ ننڍڙي ڪوشش ڪئي آهي ته ڪنهن به طرح انهن معزز پڙهندڙن تائين فڪري نياپو پهچي. قبول ڪرڻ نه ڪرڻ ۾ اوهان آزاد آهيو.

مون هن طبقاتي سماج ۾ هر قسم جو ظلم اکين ڏٺو آهي. هن پوتارڪي سماج ۾ هارين سان ٿيندڙ بي واهيون به ڏٺيون آهن ته پورهيتن سان سڀني جون ستم ظرفيون به ڏٺيون آهن. رياست اندر سياست جي چانورن ۾ قومي لٽمار به ٿيندي ڏٺي آهي ته پيرن جي منڊن مڪرن ۾ اڻوڻجھ ۽ سادن انسانن کي ڦرجندي به ڏٺو آهي اهڙي فرسوده سماجي حالتن ڌرتي ڌڻيءَ جي اهنجن سنڌ جي وسيلن جي ڦرلٽ جو اثر هڪ حساس شاعر تي پوڻ اٿس آهي حضرت منصور حلاج، سچل سرمست ۽ ڀٽائي کان بخاريءَ تائين فڪري ڌارا ۾ پاڻ سميت جي ڪوشش ڪئي آهي. وطن دوست فڪر جي دوستن جي صحبت جو اثر به منهنجي نظرياتي سوچ ۾ شامل آهي.

سچل ادبي سنگت ۽ سنڌي ادبي سنگت جون گڏجاڻيون تخليقي واڌ ويجهه جو سبب آهن. منهنجي زندگي ڪارائتي بڻائڻ ۾ ڪيترن ئي دوستن عزيزن جا اڻ ڳڻيا احسان آهن. انهن جو ذڪر پنهنجي آتم ڪٿا واري ڪتاب ۾ ضرور شامل ڪندس.

پهرئين شاعري مجموعي ”يادن جو قيد“ کان پوءِ هي ٻيو شاعري مجموعو ”مون کي هي دستور نه گهرجي“. اوهان جي نظر ڪري رهيو آهيان. اوهان جي تنقيد اکين تي رکندس. ساٿ سلامت سنڌ سلامت

لالڻ چنو

ساگر جو گهر سوڍوڍرو، ضلع خيرپور
03063126672

حمد

سهڻو تون سهڻو تنهنجو جوڙيل جمان مولا
تعريف کان گهڻو آ تنهنجو ئي شان مولا

آهين تون بر بحر ۾ ڏسجين ٿو هر نظر ۾
اهڙي تون جاءِ جوڙي انسان جي اندر ۾
تڏهن مٿي ٿيو آ ماڻهوءَ جو مان مولا

سهڻي آ ذات تنهنجي هيءَ ڪائنات تنهنجي
سهڻو تون ڏينهن ناهيو سهڻي آ رات تنهنجي
تنهنجي مٿاهين منزل اعليٰ مڪان مولا

نظرِ ڪرم عنايت تنهنجي ڪپي او سائين
سنڌڙيءَ سميت ساري دنيا جا درد لاهين
”لالڻ“ سان ڪر نه ليڪا ٿي مهربان مولا

نعت

منهنجا منڙا نبي منهنجا پيارا نبي
بي سهارن کي ڏيندين سهارا نبي
خدا خلقي خدائي خاص تنهنجي ڪري
گهڻي عظمت عزت شان وارا نبي
روضي اطهر کي جنهن آ اکين سان ڏٺو
پسيا جنت جا تنهن جڻ نظارا نبي
ڪل انبياءَ جو سرواڻ سرتاج تون
مليو پاڳن ۾ آهين ڀلارا نبي
لکين ”لالڻ“ جهڙا تنهنجي در تي جهڪيا
ڪر ڪرم پنهنجي سائل تي سارا نبي

غزل

ڪيئن پليان مان پاڻ پنهنجو او پرين پلجي نه ٿو
ڇا ڪيان ڪنهن سان به منهنجوروح ئي رلجي نه ٿو
دل تي دردن جو گهڻو من بار پي ٿي ٿو پوي
ڪين ٿو هلڪو ٿئي، هي سورجي سلجي نه ٿو
حال منهنجو هي ڏسي هن ڏهن پڇيو ڇا ڳالهه آ
دل گهرين تن دوستن کان راز پوءِ الجي نه ٿو
ياد تنهنجي جو اچي ٿي، ٿو مڇي ماتم وڃي
تا وهن ڳوڙها اکين مان، هيانءِ پي جهلجي نه ٿو
هڪ سڪي جا جڻ به پاسا پاڻ ٻئي آهيون پرين
بيون ڪيون ڪهڙيون ٿلون هي فيصلو تلجي نه ٿو
ڀل سري تنهنجي او سهڻا ڪين ٿي منهنجي سري
زندگيءَ ۾ منهنجا ”لالڻ“ هيڪلو هلجي نه ٿو

غزل

وقت جي ڪنهن وهڪري ۾ ڪيئن وهندي زندگي آ
روز ٺهندي زندگي آ، روز ڊهندي زندگي آ
تھمتن جا پي سوين طوفان ايندا ٿا رهن
ڪي گلائون ۽ ڪتي الزام سهندي زندگي آ
جنهن سڃاتو پاڻ ڪي سو ئي سڃاڻي ٿو خدا
پاڻ ۾ تون ڳولھ پنهنجو پاڻ چوندي زندگي آ
مند جو متحط آ فطرت تون بدلجي ڪيئن وئين
تو بنا بس بي مزي محبوب رهندي زندگي آ
ڪا گھڙي مون ڏي ٿي آئي جھول خوشين جا پري
ڪا گھڙي ٿي منهنجا دلبر بار پوندي زندگي آ
ڪڪ کان ڪمزور ماڻھو جي ڪري ٿي ٿو پوي
جي چڙهي ٿو پئي پوءِ ”لالڻ“ لڪ لهندي زندگي آ

غزل

اڪثرين ڪئي پئي مرڪي آجيان ته عيد جي
ايندين ته سچ پچ ٿيندي ساڀيان ته عيد جي
ها! ساڻ ڏي تون منهنجو آواز اچ ملائي
ڪافي ڪا گڏجي تو سان ڳايان ته عيد جي
سينگار ڪيو سهڻي منهنجي به جاڳي حسرت
ميندي هٿن تي مان به لايان ته عيد جي
دل ٿي چوي مان هيڪر جي ٻار ٿي وڃان هان
هاڻي نه گهرندو خرچي آهيان ته عيد جي
سامهون هجي جو دلبر ٻيو ڇا گهران خدا کان
سڀ کان وڏي خوشي اچ ماڻيان ته عيد جي
لهي سڪ ٿي تڏهن ”لالڻ“ جاني ٿو ڳل لڳائي
ڪلندي وٺي منائي ورهايان ته عيد جي

غزل

سند اسان جي شان اسان جو
آزادي ايمان اسان جو

هيڪل پاڻ دنيا ۾ ناهيون
پورو هيءَ جهان اسان جو

ڌرم ۾ ڇو ڌار ڪيو ٿا
رام سڄو رحمن اسان جو

قسمت ڇا جي توتو ڦريو آ
پاڻيءَ سان گڏ نان اسان جو

جيڪل سنڌڙي سنڌ نه ٿيندي
وري ڪو چمندو خان اسان جو

ڪير ڪندو ٻيو سوچو ڇا ٿا
دارون ۽ درمان اسان جو

لاڙ اتر ڪو ڌار نه ”لالڻ“
ٿر ٻر ڪوهستان اسان جو

غزل

خوشيون گيت گانا مگر مان نه هوندس
اڙي او زمانا مگر مان نه هوندس

اڪڙين ۾ ساراه سانڍي تون رڪجان
ڪي سڀنا سُهانا مگر مان نه هوندس

پرڇڻ رُسط جي اها ريت رهندي
۽ تنهنجا بهانا مگر مان نه هوندس

منهنجون ڪهاڻيون ڪتابن ۾ پڙهجان
اهي ئي فسانا مگر مان نه هوندس

ڏکي يا سڪي مون گذاري حياتي
رهيا آستانا مگر مان نه هوندس

مئي کان پوءِ مون ڏي جي ايندين ته ڇا ٿيو
او ”لالڻ“ جي جانا مگر مان نه هوندس

غزل

هيٽن ڪي هيسائڻ وارا بيهودا بدڪار ڏٺا مون
پاڻي پٽ وڌين جا هت وحشي ڪي پوتار ڏٺا مون
خوف جا ماريل ڳوٺا اڃ بيوس ۽ لاچار بڻيا هن
چڪ ۾ پادراڪ ۾ ڳوڙها پورهيت پيءُ جا ٻار ڏٺا مون
سارو تر تپايو جن آ سارو ڏيهه ڏکايو جن آ
پير ملان به تن جا ساٿي ڌارين جا سڀ يار ڏٺا مون
چور ۽ چمچا ساڻ ڪري ٿا ڳوٺن ۾ ڏهڪاءُ پکيڙن
ويڳو پراڊو پيچارو ۾ هيڪاندا هٿيار ڏٺا مون
وحشت دهشت جاري جن سرڪار به آ سهڪاري تن
مظلومن سان باقي ”لالڻ“ شاعر قلمڪار ڏٺا مون

غزل

هڪ ڏينهن جي ته ناهي، چو دوستي چنو ٿا
مون کان ئي يار منهنجي ڇڻ زندگي چنو ٿا
هڪ ٻئي تي ڀروسو ۽ ويساه به وڌو هو
ياري پڪي ۽ پختي جلدي رکي چنو ٿا
محبت ڪبي نه آهي، ٿي اوچتو وڃي ٿي
هرهر ڳنڍي سا ڳنڍجي ڇا کان رُسي چنو ٿا
ليڪو نه ٿيندو آهي مون پيار ۾ ٻڌو آ
مون ۾ معيار ڪهڙي دلبر ڏسي چنو ٿا
گڏجي جيئڻ مرڻ جا اقرار ياد ڪر تون
واعدا وچن سمورا ها ڏس سڄي چنو ٿا
ڪي يادگار لمحا ”لالڻ“ جي زندگيءَ جا
سا ياد ٿي روتاري ڏئي جو خوشي چنو ٿا

غزل

توکان جو ڏور هوندو
روئندو ضرور هوندو

ڪوسونهن جي ذريءَ تي
ها! ڪندو غرور هوندو

آيو نه دل پڇي ٿي
شايد ته مجبور هوندو

آ بيوسيءَ جو عالم
پوندو ته پور هوندو

تنهنجو توکان ته ”لالچ“
وسريو نه مور هوندو

غزل

دوستي ٿي يار قرباني گهري
جيئن بڪايل ٻار ٿو ماني گهري

گس گسر سان قرب هلندو آ پرين
جان ڏيان مون کان به جي جاني گهري

هڪ سج پاڇا به چوڻي آ ٻڌي
وقت پيئي سان ٿو گڏ تاني گهري

ديس ٿي آزاد ويندو نيٺ پر
سند جو اتحاد ٿو باني گهري

پيءُ پوڙهو ٻار به بيمار سڀ
پوءِ به پئسا پير ٿو ڏاني گهري

لوچ کان پوءِ سوچ ”لالچ“ ٿي جڙي
آواز سان آواز ٿو ثاني گهري

غزل

انصاف ٿيو محتاج مهانگي وڪيل جو
ڇا ٿيندو يا خدا هن مفلس اصيل جو

دولت جي ڪري ٿيو مٿي مذهب ۽ مرتبو
رب ناهي رکيو فرق ڪو مسلم يا پيل جو

ٿي وقت جي تارازي ڪري اُتل اُن طرف
جنهن طرف آهي زور سفارش سبيل جو

ملزم کي چيو منصف ٻڌ ڳالهه غور سان
تون ڪول کيسو وقت ڪونهي ڪو دليل جو

ڪنهن ڪنڊ ۾ شرافت آهي وڃي لڪي
آ واڳ وڌيل لوفر ، رهزن ، ذليل جو

گمراه ڪيو زرد سياست عوام کي
نعرا هنبوشيون ڪوڙيون رڳو خيال ڏيل جو

گروي رکي سنڌ کي ڪرسي ڪري ٿو حاصل
منهن ڪونه وٺندو اهڙي بچڙي بخيل جو

ڪيو احترام سچ سونهن سنڌ جو سدا
رڪجو لحاظ ”لالڻ“ منهنجي اپيل جو

غزل

منهنجي من ۾ ٻارڻ ڪو ٻاري ڇڏيئي
وڌي ڳالهه آ جو وساري ڇڏيئي

تو کي چاهيو دل جي عقيدتي سا مون
ڏئي يار ڳڻتيون ته ڳاري ڇڏيئي

وڇوڙي جو صدمو سهڻ کان سوايو
پرين نانءُ دل تان ئي واري ڇڏيئي

نه محبت جو معراج ماڻي سگهياسون
جواني جدائيءَ ۾ گهاري ڇڏيئي

ملڻ ڪو بهاني جو محتاج ناهي
پڪو آسري ۾ ويهاري ڇڏيئي

اميدن جي پيڙي اڃا سير ۾ آ
لائي چونه ”لالڻ“ ڪناري ڇڏيئي

غزل

دوستن جي دوستي قائم رهي
پرڪشش هيءَ زندگي قائم رهي
محبتن جا ميڙ هي مچندا رهن
سات سنگت سڪ سڃي قائم رهي
ڪي ڪچهريون قرب واريون پاڻ ۾
زندگي ۾ بندگي قائم رهي
حال محرم ۾ جملا هڪ ٻئي جا ٿي
همدردي ۾ ٻي حقي قائم رهي
رنجشون ساريون ڀلائي ها ڇڏيون
دلربا ۽ دلبري قائم رهي
عمر ۾ هي جستجو ”لالڻ“ اتم
يادگيري ڪا يڪي قائم رهي

غزل

ڏکڻ ڏني ذات توکي ساريان ٿو
ڏينهن هجي يا رات توکي ساريان ٿو
آس رکي وينس اڃ يار اڳڻ ايندي
ڪانگ لنوين لات توکي ساريان ٿو
نه راس خوشي آئي نه سانگ سجايا ٿيا
ڏني مايوسيءَ کي مات توکي ساريان ٿو
مون سوچيو سڀني ۾ ديدار ڪجي جيڪر
وئي ننڊ ڦٽي پريات توکي ساريان ٿو
منهنجي جذبن کي ڪا جوت تون وري ڏي
ڪر تڪڙي ملاقات توکي ساريان ٿو
منهنجي ساه ۾ گڏ توسان سنڌ سمايل آ
پڇ ”لالڻ“ جي نه ذات توکي ساريان ٿو

غزل

راحتن جي راه ۾ رڪاوٽون وڌي ويون
مون چاهتون تلاشيون شڪايتون وڌي ويون
سياستن جي چانڊن ۾ گناهه ۽ غبن ٿيا
”ڊيل“ جي ثواب سان مراعتون وڌي ويون
هو پير داداگير ٿي پيو قوم کي ٺڳي اڃا
ڪوڙ جون ڪهاوتون ڪرامتون وڌي ويون
ڪو دين ڪو زمين لاءِ سنڌ ٿو لٽي ڦري
ڏاهرن سان ڏاڍ ۽ رقابتون وڌي ويون
جنهن سچ چيو مچ مچي ان جي ڪاڻ ويو
تنهن پٺيان دشمنيون ۽ سازشيون وڌي ويون
پل نه ٿيندو هو پري اڄ ڏور ٿو گهاري پرين
ان مهربان محبوب جون عنايتون وڌي ويون
مان چونه لکان ”لالڻ“ هن سنڌ ۽ سماج لاءِ
ذهن ۾ ڪي زلزلا بغاوتون وڌي ويون

غزل

حال جو محرم ٻيو ڪٿان آڻيان
تو جهڙو صنم ٻيو ڪٿان آڻيان
ڪو ڪنهن جي خوشيءَ ۾ خوش ڪونه آ
پوءِ شريڪ غم ٻيو ڪٿان آڻيان
منهنجي دين چيو مون کي حق موجود
مٿي تنهن کان ڌرم ٻيو ڪٿان آڻيان
توکان سنڌ جي صدقي ساٿ گهريو آ
اهڙو ئي ٻيو قسم ڪٿان آڻيان
هڪ سِرُ آ منهنجو مال ۽ مڌي
سوبه توکي ڏنم ٻيو ڪٿان آڻيان
سڀ شعر ”لالڻ“ تولاڻ ٿي لکيا
ٻئي لاءِ نظم ٻيو ڪٿان آڻيان

غزل

رات ڪاريءَ ۾ ننڊ نه آئي
بيقراريءَ ۾ ننڊ نه آئي

سج اڀري ويو اوسڙي ۾
انتظاريءَ ۾ ننڊ نه آئي

ياد ماضيءَ ۾ درد پيڙائون
سنگت ساريءَ ۾ ننڊ نه آئي

تنهنجي منهنجي جدائيءَ جي
پيل گهاريءَ ۾ ننڊ نه آئي

ياد اچڻ سان اڪيون وسيون هيون
ذڪر جاريءَ ۾ ننڊ نه آئي

ڪنهن سان ”لالڻ“ نينهن لڳو آ
ڪياس آريءَ ۾ ننڊ نه آئي

غزل

زندگي تو لاءِ خوشين جي ڪاڻ آ
زندگي نئون سور منهنجي ڪاڻ آ

زندگي تو لاءِ مزا، عيدون، وهانءَ
زندگي مون لاءِ متل مانڌاڻ آ

زندگي تولاڻ ڏکڻ جي هير آ
زندگي مون لاءِ جھولو ڪاڙهاڻ آ

زندگيءَ جي موج مستيءَ ۾ هجو پيل
زندگي مون لاءِ زهر ٿي هاڻ آ

زندگيءَ کي تو نه سمجهو آ صحيح
زندگيءَ جي مون کي به ڪجهه ڄاڻ آ

زندگي ”لالڻ“ گذاريون ڪيئن ٿا
خواب، اوجاڳا اڪين لالاڻ آ

غزل

نه ٿي ناراض پيرن کي جهلي بس يار وينداسون
روئي روئي به آخر دل پلي بس يار وينداسون

پڪي دل کا پٿر جهڙي ته ڪائي ميٺ کان ڪوئري
اندر جو سورسپ ڪنهن سان سلي بس يار وينداسون

ڪرايا حالتن ڪيڏا تجربا روز هن مون کان
چوڻ ڇا ٿا گهرن ماڻهو ٽلي بس يار وينداسون

ڪيون ٿا ڳالهه جا پريٽ ڳلا ۾ ليڪجي ٿي سا
چئو منهن تي قبوليندا پلي بس يار وينداسون

سدائين ساٿ سچ جو مون ڏنو آهي اڃا ڏيندس
دانگي تڻو ڪوڙجي منهن تي ملي بس يار وينداسون

زمانی کان شڪايت اڳ پرين اڄ پاڻ کان آهي
نٿو ڪنهن تي حڪم دل جو هلي بس يار وينداسون

مجان ٿو موت تحفو آ حياتيءَ جو وڏو سائين
خوشيءَ سان سولائي ”لالڻ“ ڳلي بس يار وينداسون

غزل

سواءِ تنهنجي ڪهڙو جيئڻ زندگيءَ ۾
مرڻ کان اڳي ٿيو مرڻ زندگيءَ ۾

اسان ڪين ڪنهن سان عداوت رکون ٿا
نه ڪي وير ڄاڻون وٺڻ زندگيءَ ۾

سچو ساٿ سڀ کي ته گهرجي ٿو سائين
ڏکيو آهي هيڪل هلڻ زندگيءَ ۾

ڪٽيو يا هارايو ڪجي پيت ڪهڙي
گهڻو ڪجهه پيو آ سهڻ زندگيءَ ۾

سڄي سنڌ ڀرتل هجي پاڻ ۾ شل
ڏسان قوم جو ڪيئن رُسط زندگيءَ ۾

تنهنجي پيار مون کي لکڻ آ سیکاريو
تڏهن ٿئي ٿو ”لالڻ“ لکڻ زندگيءَ ۾

غزل

او پرين او پرين اوپرو ٿي نه وڃ
پيار ڏئي پوءِ وري پريرو ٿي نه وڃ
هوش ۾ جوش ۾ سوچ ساڳئي رهي
ڪنهن جي چاهت ڏسي ڪا چريو ٿي نه وڃ
آر ۾ سار ۾ وجهه نه ايڏي وڻي
تون اچڻ ۽ وڃڻ کان ڍرو ٿي نه وڃ
پاڻ آهيون ڪنارا ڪٿي ٿا ملون
تون به مون لاءِ منجهيل مامرو ٿي نه وڃ
سونهن آهي سچي سادگيءَ ۾ رڪي
پائي ڪلفي وڳو ويڪرو ٿي نه وڃ
پاڻ ڪي ٻار چالاڻ ٿو ”لالڻ“ چوين
هن عمر ۾ هاڻي چوڪرو ٿي نه وڃ

غزل

منهنجي سنڌڙي منهنجي ماما
تنهنجا منهنجا پراڻا نانا
تنهنجو نيهن نماز کان افضل
عاشق سر گهورڻ لاءِ آتا
هيمو هوشو دودا ڏاهر
ويندا آهن توسان سڃاتا
مرڪي ”موهن“ اڃ به چوي ٿو
سهڻو ديس بڻايو داتا
تنهنجو دشمن جهنم رسندو
ٻار ٿا ٻولن ٻول هي ٻاتا
ڌاريا قابض لوڏي ڪڍ با
بند ٿي ويندا تن جا کاتا
عرب ايراني يا افغاني
پونءِ پڇايا ڪنهن به نه ڄاتا
پيار امن هت پلندو ”لالڻ“
مردن چوڙا ناهن پاتا

غزل

دوستن سان سفر ۾ آهيون
ڪس ڪانهي ڪسر ۾ آهيون
جنهن جو نه ڪو آڙ پار آهي
برهه جي انت بهر ۾ آهيون
هر جاءِ جل جلاله آ
مسجد توڙي مندر ۾ آهيون
ڪاوڙ مان ڏٺائين ڇا ٿيو
پوءِ به سندس نظر ۾ آهيون
چوي نه ٻڌي ڪوئي سچ ٿو
ڪوئن جي ڪوڙي اثر ۾ آهيون
نظم سمايل منهنجي سيني ۾
ڪڏهن لکندا نثر ۾ آهيون
اڪين تي ”لالڻ“ سوڍو ديرو
شاعرن جي شهر ۾ آهيون

غزل

اسان جي پيار جا پاڇا اڃا تائين لڙيا ناهن
پنهنجي پرواز جاري آ ڪڏهن به پر سڙيا ناهن
ڪري قبضو وينا آهن اسان جي ديس جا ويڙي
ڪيو لوڏي اهي ڌاريا چو ڌرتيءَ تان تڙيا ناهن
ٻڌو آ پيار جي ٻولي پڪي سارا به سمجهن ٿا
تو چو ماڻهو پنهنجي پاسي ته قربن ۾ ڪڙيا ناهن
لاوارث لاش روڊن تان مليا چچريل ڪي باغين جا
جهڙو آيو نه توکي ڪو اڪين ڳوڙها ڳڙيا ناهن
سڀاڃي سنڌ جا عاشق چون ٿا آڇو گهرجي
سڄو آ سيد جو نظريو هي اڪرن منجهه اڙيا ناهن
منهنجي تاريخ ۽ تهذيب کي دنيا قبولي ٿي
لکيا ”لالڻ“ جيڪي ڏاهن پنا سي تو پڙهيا ناهن

غزل

قابو ڪر تون ڏاهپ پنهنجي، ڪوڙي نه دانشمندي گهرجي
جنهن سان سنڌ جا سوروڌن سا، سوچ نه تنهنجي گندي گهرجي
منهنجو مذهب پيار محبت، تنهنجو مذهب ڍونگ شرارت
پاپ ڪرين ٿو ڏوه ڏسين ٿو اهڙي اک نه اندي گهرجي
توسان ملا پير پنڊت سڀ، مونسان منهنجو پت ڏئي آ
حق جي وائي هر هنڌ ڳائي، ڦير فريب نه ڦندي گهرجي
قدرت جو قانون اهو ٿي، تبديليءَ کي ڪيئن ٿو روڪين
ذهنن کي ڪيئن قيد ڪندين، نه فطرت تي پابندي گهرجي
ڪڏهن گڏ هئين ارغونن سان ترخانن سان انگريزن سان
تنهنجا روپ سڃاڻا ٿو مان، چند مڪر نه چندي گهرجي
سنڌ وطن سان ساڙ رکن جي تن جو دين ته اڻپورو آ
جڳ جڳ جيئن ديس جا واسي، تن کي چڪ نه ڏندي گهرجي
روشن مستقبل جي خواهش، ”لالڻ“ دل ۾ هر دم هوندي
نفرت کان بس نفرت آهي ڳالهه نه سورن سنڌي گهرجي

غزل

چوريون ڏاڙا قتل ڪرپشن
ڪنهن جي تور نه ماپو آهي
قيامت جي آ يار نشاني
اسڪولن تي ڇاپو آهي
پيجارو تي چڙهي پنن ٿا
لاڳو ٿي پيو لاپو آهي
زردارن کي زر ٿي گهرجي
پهتو سڀ ڏي نياپو آهي
ڪن لاءِ تازا طعام به آهن
ڪن لاءِ چانهه نه پاپو آهي
ڪانئر ڪوڙا سنڌ جا ويري
توسان جنگ جياپو آهي
هيڻو ٿي انصاف ڪسي ويو
ڏاڍن هٿ ۾ ڪاپو آهي
زور ظلم جو آخر ”لالڻ“
ٿيڻو نيٺ ته ڪاپو آهي

غزل

عقيدت جي ڳولا ۾ گم ٿي ويا سين، حقيقت جو رستو نظر ڪونه آيو
نفرت جا ڇولا ٿي ٻرندا رهياسين، محبت جو رستو نظر ڪونه آيو
شريعت طريقت جي سڌ ڪابه ڪانهي، رسمن جي ڦندي ۾ ڦاسي وياسين
خدا جي خلق کي آڌاري وڌوسين، هدايت جو رستو نظر ڪونه آيو
ذلت ۾ زندگي گذارڻ جا عادي، نشانو حقارت جو بڻجي وياسين
دنيا تي نظر ڪر ڪٿي پاڻ آهيون، شرافت جو رستو نظر ڪونه آيو
سهڻ سرت ساڃاهه وٺي موڪلائي، شڪايت جي کاتي ۾ ليکيا وڃون ٿا
نه آئيندي جي ڳڻتي فهم ڪو فڪر آ، فضيلت جو رستو نظر ڪونه آيو
ڌارين جو ڌرتيءَ مٿان قبضو جاري، غلامن کان بدتر حياتي ٿي گذري
نڪو ياد ماضي نه اڳ جي خبر ڪا، نصيحت جو رستو نظر ڪونه آيو
ملان پير پنڊت جي مڪرن منجهايو، وهمن جي چڪرن ۾ اڙجي پياسين
نه آدم جي رتبي جي عزت ڪيون ٿا، عظمت جو رستو نظر ڪونه آيو
منهنجونينهن ”لالڻ“ لڳي سنڌ سان ويو اهڙي سونهن سرتي بي ڪانه ٿيندي
مٿي تنهن کان مونکي سمجهان ٿو باقي، عبادت جو رستو نظر ڪونه آيو

غزل

تنهنجو منهنجو حساب ڪهڙو آ
پيار ۾ ٻيو جواب ڪهڙو آ
ڪنهنجي چاهت ۾ ٿي چري آهي
ڏس اهو ئي جناب ڪهڙو آ
سور سنڌ جا سيني سان لاتا مون
تنهن کان وڌ ڪو ثواب ڪهڙو آ
درد منهنجا به دنگ رهجي ويا
ڪليو ڏکڻ جو باب ڪهڙو آ
پونءِ پٽائيءَ جي من جاڳي پوي
جهومي دل جو رباب ڪهڙو آ
ڳالهه ”لالڻ“ سڏي ۽ صاف ڪجي
دوستيءَ ۾ بس حجاب ڪهڙو آ

غزل

پاڻ ڀلو سنسار ڀلو آ دولت کان وڌ پيار ڀلو آ
جاتي ڪاٿي ڪم اچي ٿو ماڻهو جو ڪردار ڀلو آ

وقت هٿن مان نڪري ويندو آهي پنهنجي ياد ڇڏي
ساٿ سکن ۾ سڀ ڪوڏيندو سورن ۾ سهڪار ڀلو آ

ڪنهن جو به ويساهه نه ٿو ڏيو همدرديءَ ۾ ڦير نه رکجي
پوئين ڦڪت کان بهتر آهي اڳ ۾ ئي انڪار ڀلو آ

سنڌي ٻولي قومي ٻولي پوري حياتي پاڻ پڙهايان
پيل هند ويا مون لاءِ مسلم سنڌڙيءَ جو هر ٻار ڀلو آ

لاڙ اتر ۽ ٿر هي ڪاڇو ساري سنڌ امن جو پاڇو
مرڪون ٽهڪ پڙاڏا گونجن اهڙو ئي اظهار ڀلو آ

درد سمورا وڪري ويندا معصومن جيان مرڪي ملجي
دل ته چوي ٿي جلدي ”لالڻ“ دلبر جو ديدار ڀلو آ

غزل

تنهنجي اڪثرين ۾ اڃ پاڻي آ
پيو ياد ڪو تو کي هاڻي آ

مونڪان منهنجي ڳالهه نه پڇ
هي جيون درد ڪهاڻي آ

ڪنهن دل جا پيا ارمان ٿئي
ڪن خوابن ساڀيان ماڻي آ

ٿو ساٿ سکن ۾ هر ڪوڏڻي
ڪو سورن منجهه نه ساڻي آ

بي خبري ۾ ٿي ويو هوندو
ڪيو پاپ نه ڄاڻي واڻي آ

هڪ ”لالڻ“ ويو دنيا کي ڇڏي
آيو نياپو نه تو تاڻي آ

غزل

سنڌ جي لاءِ آزار نه گهرجي
بيهودو ڀوتار نه گهرجي
پورهيو کان جو عاري آهي
پير اهو پينار نه گهرجي
جيڪو پنهنجي قوم رلائي
اهڙو ڪو سردار نه گهرجي
هاري پورهيت ڏاڍي هت ۾
ظالم سو زردار نه گهرجي
چور ڪري ٿو چوڪيداري
پاڻي پهريدار نه گهرجي
جيڪو ديس جو درد نه ڄاڻي
بندو سو بيڪار نه گهرجي
سچ لکي نه ”لالڻ“ جيڪو
ڪوڙو قلمڪار نه گهرجي

غزل

قري وقت ويندڙي پوءِ واکو تون ڏسجان
تنهنجو نه رهندو ڪو ڏاکو تون ڏسجان
سڄي سنڌ پيلي قري تون ڪٿي وئين
نه لڳندڙي ٿئيءَ کي ٿاڪو تون ڏسجان
تنهنجا محل ماڙيون ته لوڏن ۾ هوندڙي
لهندي نه ڏاکڻ جو ڏاکو تون ڏسجان
هٿن ۾ هٿوڙا ڪي ڏاتا ته هوندا
اٿي ڪيئن پوي ٿو ڪاڪو تون ڏسجان
گهڻا ناس نمرود فرعون ٿي ويا
ڪٿي آ شدادن جو ٿاڪو تون ڏسجان
عمر ۾ گذاريو تون عيشن ۾ ليڪن
جهوريندو توکي هي جهاکو تون ڏسجان
اڏي دانهن ”لالڻ“ جي عرشن تي پهتي
راڄن ۾ پنهنجو رولاڪو تون ڏسجان

غزل

همٺ آهي حقير ته ناهيان
ڪنهنجو يار اسير ته ناهيان

تو ته دلاسو ڪونه ڏنو پر
دلبر ٿيو دلگير ته ناهيان

پورهيو ٿي ايمان پڪو آ
يار پنا، ڪو پير ته ناهيان

چو ٿا ملايو پاڻي ايڏو
وڪرو ٿيندڙ ڪير ته ناهيان

ماٺ گذاريان ايوانن ۾
ميمبر مان ڪو وزير ته ناهيان

سنڌ ڪپائي دبئيءَ وڃ جي
ديس جو داداگير ته ناهيان

قوم گهاپيان ڪرسيءَ خاطر
مان ڪو جعفر مير ته ناهيان

لفظ لکيا مون ”لالڻ“ سادا
تاجل يا تنوير ته ناهيان

غزل

سڀني کي سردار سڏي تو
زوريءَ هو زردار سڏي تو

ڪل پنيءَ تان لاهي ڇڏيندئي
جلدي ڪر پوتار سڏي تو

پري بسون ۽ ترڪون پڄايو
ماڻهن جون، ڪمدار سڏي تو

خوف جا ماريل هاري سارا
ڏاڍن جو ڏهڪار سڏي تو

ڪرسيءَ جي بڪ راج راليا
قرڻو ڦيريدار سڏي تو

سنڌ سموري وڪڻي ويٺو
ڪرڻو ٿس واپار سڏي تو

”لالڻ“ پاڻ لطيف جا آهيون
پنهنجو ئي هڪ يار سڏي تو

غزل

اوهان جي دور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان
چون ٿا چور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

گهريو انصاف هو جنهن به ڪٿيو سو ويو ڪراچيءَ ۾
ظلم هن زور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

ڪري ڪم پوءِ ڏين لاشا سوين سنڌي جوانن جا
جسم ٿيل پور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

حوا جايون هتي ڪي ئي چڙهن وڙ روز بگمڙن جي
هنئي ست نور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

جيئڙ جا حق ڪسي سارا هنيئون جمهور جا نعرا
انهي تڪ تور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

لتي هن قوم جو ناٿو ڪي لنڊن ڪي دبئي پهتا
پوءِ آدمخور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

وري دهلن تي دوسو جي نچن ٿا خير ڪهڙو آ
تماشي شور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

پنهنجي قسمت تي اڄ ”لالڻ“ ٻڌو يا ٻار سوچي ٿو
فڪر ۽ غور کي هاڻي، ڏسيو عنوان ڪهڙو ڏيان

غزل

اسان جي سنڌ جو هاڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو
سڪل سنڌو ناهي پاڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

ڪراچيءَ ۾ به نياڻن جي ڪيئون تڏليل روڊن تي
ڏسو رياست ڄاڻي وائي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

ڪڇي جيڪو لڇي جيڪو گهري جي حق ته ڪافر آ
رهيو راڻو ناهي راڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

ڪري دانهون وري ٻيهر پيا جهمريون هتي هڻندا
گهڻا دهلن تي دوساڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

عقل يا سمجهه ڪونهي ڪا ويا گمراهه ٿي آهيون
وسي گادي ٿي پيراڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

سموري سنڌ واڳن جي ڏسئون ٿا وات ۾ قاتل
وئي سورن ۾ ٿي ساڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

وڃايو هو جتي ”لالڻ“ ڪري ڳولها اتان لهيو
نه جي منزل اڃا ماڻي، خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو

غزل

شخص ڪو پنهنجو پاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو
زندگيءَ جي چڪتاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

ڪربلا جو قهر نه ڪنهن کان وسريو پر
سنت جي رتو ڇاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

جنهن کي شينهن درياهه ته چوندا ماڻهو هئا
پيت سڪل مهراڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

هر هر ٻانهون هار هيون ۽ گرم گڏ بوسا
ساهن جي سرهاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

ناز ٻيو ڪو ناز نه سهندو باليءَ جو
عشق جي اهڃاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

ڪيئن چوان تعريف نه ڪنهن کي وڻندي آ
هر ڪو هت واکاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

لوچڻ واري سوچ اڃا به ”لالڻ“ جي
موت حيات جي ڄاڻ ۾ پاڻ کي ڳولهي ٿو

غزل

برباد حياتي جو ڪوئي ته سبب هوندو
پنهنجن جو ڪرم آيا، غيرن جو غضب هوندو

هر روز حسرتن جو سرعام قتل ٿئي ٿو
هر مهل مصيبت ۾ هر پل جو ڪَربُ هوندو

انسان ته وحشت ۾، حيوان کي ويو ماري
حيرت ۾ ”حوا“ هوندي، آدم کي عجب هوندو

آزاد فضاڻن ۾ جيئن ساهه کڻي جيئون
گهٽجي مرڻ کان آڃو ڇا ٻيو ڪو جنب هوندو

اڻجهل اکيون جڏهن ڪي، اڻڪيل سان ٿيون اٽڪن
قابو ٿيو قرب ۾ ڪو، ڪنهنجو ته قلب هوندو

روشن ڪرين ٿو جنهن سان مسجد ۽ محل ماڙيون
ڪافر ڪوئين ٿو ان جو ٺاهيل سو بلب هوندو

ماڻهو مٽي کانپوءِ به رسمن جو سڏن باغي
ان کان مٽي ٻيو ڪهڙو ”لالڻ“ جو لقب هوندو

گيت

غفلت واري ننڊ ۾ چو ستين جاڳ سويل
سورهيه ماڻهو سنڌ جا! او سنڌي ماڻهو سنڌ جا!
ڌار گذارڻ مان ڇا ورنڊو مانجهي ڪريون ميل
سورهيه ماڻهو سنڌ جا! او سنڌي ماڻهو سنڌ جا

لاڙ وچولي اتر وارا ٿر ۽ ڪاڇو سڏجان سارا
گونجي پوندا گهر گهر نعرا آزاديءَ جا هيل
سورهيه ماڻهو سنڌ جا او سنڌي ماڻهو سنڌ جا

پت ڏئي هو تنهنجو بلاول، شاهه عنايت، سامي سچل
گهاٽا ٿاڻا ڪونه روڪيندا ڪاتي وڃا جيل
سورهيه ماڻهو سنڌ جا او سنڌي ماڻهو سنڌ جا

پنهنجن سان چو جمڙا جمڙا، چوٽواڙين وستيون ويڙها
پنهنجو پاڻ سڃاڻج سائين وقت اها ٿي ويل
سورهيه ماڻهو سنڌ جا او سنڌي ماڻهو سنڌ جا

نفرت جا چو ڪندا پوکيون، آ ته امن جا جهنڊا پوکيون
پوکيون پيار منجهان او ”لالڻ“ محبت جا رابيل
سورهيه ماڻهو سنڌ جا او سنڌي ماڻهو سنڌ جا

گيت

مند آئي وئي ڪا خبر ئي نه پئي
سونهن مهمان ٿي، ڪونه رهندئي وهي

هار سينگار ڪر، پل تون سو وار ڪر
ڪيترو پي ڪٽي پاڻ کي تيار ڪر
ڪونه ٿيندين اچو صاف دل تون ڪٽي

چو رهين ٿو پري، ڪير جيئي مري
دل ٿي توکي گهري ياد دم دم ڪري
آس پوري نه ٿي، جيڪا دل ۾ رهي

ساه سڪرات ۾ ڏينهن ۽ رات ۾
گذري جيڪا گهڙي تنهنجي ئي تات ۾
پيار پنهنجو پڪو سڪ پنهنجي سڄي

لوڇ ”لالڻ“ سدا سوچ سهڻي هجي
ڏک ملن پوءِ به من وڏي دل ڪجي
سڪ خاطر سڄڻ سور وڃا سهي

گيت

موتی مند به آئي آ تون نه ورين او سانولڙا
ساوڪ سارو جهر جهنگ ٿيو ڳاڙها پيلا ٿيا گلڙا
پهري چادر ڌرتيءَ آ سرتيءَ سان ملي سرتي آ
پيار جي موسم ڀرتي آ، تون به ملڻ جي ڪر منڙا
ڌڻ ڌنار اٿارين ٿا شوق منجهان چيڪارين ٿا
پيار مان پاڻي پيارين ٿا، تون به سنبت ڪر سانگيءَ
ڪڪرن جون قطارون ٿيون، گوڙون ۽ گجگارون ٿيون
مينهن وسيو وسڪارون ٿيون پر جي آيا بادلڙا
”لالڻ“ کي آ ياد تنهنجي روز پڪاري دل منهنجي
ڪونه وڻي ٿي ٻي ڪنهن جي صحبت سهڻا ساڻيءَ

گيت

سند سائي رهي سند سائي رهي
موج مھراڻ ۾ شل سدا ئي رهي
پنهنجو ڪشمور ڪيتي بندر وسي
لاڙ اتر وچولو ۽ ٿر بر وسي
در خدا جي دعا ٿي اها ئي رهي
ساه سندوءَ سان چاه سندوءَ سان
پنهنجو جيئڻ مرڻ ٺاه سندوءَ سان
جيئي سند جي سدا وات وائي رهي
شال جاڳي پون پنهنجي سند جا ڌڻي
نعرو سند جو هڻن ڳاڙها جهنڊا ڪڍي
اها ”لالڻ“ سڀني ۾ سچائي رهي

گيت

سند پئي ٿي سڏي ، سند پئي ٿي سڏي
جيءُ ڪوئي چوي ، ساڻ ڪوئي ته ڏي

مانگرن به مڙي آهي مارو ڪيو
هو جو قبضي ڪالاچيءَ ڪنارو ڪيو
رهزنن روھ تر هاڻي سارو ڪيو
دير چاجي پلا وارو وارو ڪيو
مورڙا ٿي اچو ساڻي سارا گڏي

ديس پنهنجي مان اڃ ٿا ڌڪاريا وڃون
رهزنن جي هٿان پيا ٿا ماري وڃون
ڪنهن بنديءَ تان انگن جيان واري وڃون
ٿا مصيبت ڏمر مان گذاريا وڃون
وقت ويندو رهيو هت ڏکڻ ۾ ڇڏي

سوچ ڪي لوچ ڏئي جوش جاڳي اٿو
سڀ شاعر قلمڪار راڳي اٿو
ماڳ پنهنجي جا مالڪ او ماڳي اٿو
سمجھ سيني ۾ سانڍي ته ساڳي اٿو
آهي رهڻو نه وينداسون ”لالڻ“ لڏي

گيت

ڪڏهن ايندين منهنجا پرديسي
سجڻ سائين تو لاءِ سڪان ويٺي
الا سڪان ويٺي ها ها سڪان ويٺي

تنهنجي اچڻ جون اٿم اميدون
آليون اڪيون وري در ۾ ديدون
پڪين کان به تنهنجو پڇان ويٺي

وينين وساري اٿئي مياريون
رات ڏينهان تنهنجون تات تنوارون
تو لاءِ خط خون سان لکان ويٺي

توڪي وطن تي الله آڻيندو
”لالڻ“ هڪ ڏينهن ميلو ٿيندو
رت جا ڳوڙها مان ته روٽان ويٺي

گیت

منهنجا ماروئڙا مالامال هجن
هيءَ سنڌ سنڌي خو شحال هجن

وسي ٿر ٻر باغ بهاري ٿئي
خوش هرڪو پورهيت هاري ٿئي
سُڪي سنڌ سڌائين ساري ٿئي
نه ڪي ماڻهو بکيا بدحال هجن

سِرِي، لاڙ وچولي وارا جيئن
ڪڇي، ڪاڇي، پڪي سڀ سارا جيئن
هي ماڻهو جيءَ جيئارا جيئن
لج لوئيءَ جا رکوال هجن

جهڙا پاڻ ڀلا تهڙي ٻولي ڀلي
ڀليون عيدون، ميلا، هولي ڀلي
ملي ”لالڻ“ تن کي لولي ڀلي
سڌا ڀرتل پاڻ ۾ شال هجن

گیت

پنهنجو رک دستور سنڀالي مونکي هي دستور نه گهرجي
سنڌ امن جي ڌرتي آهي جهيڙو فتنو مور نه گهرجي

ديس به ساڳيو ويس به ساڳيو دوکو ۽ دولاب ڪيو ڪنهن
توپي اجرڪ کيس نه ساڳيو بند امن جو باب ڪيو ڪنهن
ڪير ڀلاري پونءِ ٿو ڀيلي، سانگيڙن کي سور نه گهرجي

اڄ جي ترقيءَ عيوض مونکي ماضي ڪو موتائي ڏيندو
امن جا سفير هليا ويا سانگي ڪو سرچائي ڏيندو
سنڌ جو ڄايو پنهنجي سنڌ ۾ مانيءَ لاءِ مجبور نه گهرجي

لاڙ اتر ۽ ٿر هي ڪاڇو دشمن جو نه پوي ڪو پاڇو
قهر ٿئي نه ڪالاچيءَ ۾ بند ٻوريءَ ۾ اچي نه ڪو لاشو
ماڻهو ماڻهوءَ کي جت ماري اهڙو ڪو منشور نه گهرجي

پنهنجو پٽائي، سامي، سچل، شاه عنايت جيئي بلاول
نانڪ، مهدي، حامي، روجل، شيخ اياز، بخاري، تاجل
صوفن جي هيءَ ڌرتي ”لالڻ“ هاڻي چڪنا چور نه گهرجي

ننڊ نيٽن مان نرمل وئي آ رُسي
ڏينهن جنهن تو اسان کان خوشي آ کسي
درد دل ۾ ڪي رهندا اوتارا اڏي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو

ڪر نه مون سان پلي تو وفائون نه ڪر
ايترو تو گهران پر جفائون نه ڪر
گهنڊ منهن ۾ وڌئي آيس تنهنجي تڏي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو

ياد ماضي ڪري دلڙي تڙبي پئي
جڻ ته باهه اندر ۾ ڪا پڙڪي پئي
جيءُ جهوري وڌو هڪ ئي صدمي وڌي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو

منهنجي جيئري تو جاني قدر ڪونه ڪيو
مان مري ويس رنين تون ته پوءِ ڇا ٿيو
چوندين ”لالڻ“ ويو ڪيئن دنيا مان لڏي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو

گيت

ساٿ منهنجو سڄڻ تون به ويندين ڇڏي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو
زهر ماکيءَ ۾ جاني تون ڏيندين گڏي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو

وقت کان ڪير اڳ ۾ لڪي ٿو لهي
پنهنجي ڌن ۾ مڱن پيو ٿو هرڪو رهي
پيار وارا ڪڏهن سور ڏيندا سڏي
ايترو مون پرين ڪونه سوچيو هيو

گیت

غفلت ۾ نه گذار سنڌي غفلت ۾ نه گذار
ٻڌندڙ ٻيڙي پنهنجي هٿن سان،
ڀاڙ اٿي تون تار سنڌي غفلت ۾ نه گذار

ڌاريا قابض ٻڙجي ويندي
ڌيان وڌو ڪو ڌار سنڌي
غفلت ۾ نه گذار

لاڙ وچولو اتر ڪاڇو
ٿر ٻر سارو سار سنڌي
غفلت ۾ نه گذار

پنهنجي ٻولي لوليءَ تان تون
تن من پنهنجو وار سنڌي
غفلت ۾ نه گذار

رڪجان سوچ ۽ لوچ هي ”لالڻ“
ڏاڍ ظلم ڪي ڌار سنڌي
غفلت ۾ نه گذار

نظم

قوم ناهي ستل قوم بيدار آ
جوان پوڙهو پڪو توڙي جو ٻارا
سنڌ جيئي سدا سنڌ جيئي چئي
هي ڏسو هو ڏسو سنڌ جاڳي پئي

هن جي ريتن ۽ رسمن کي ڇيڙيو متان
هي ڪٿي ٿا مڙن تن سان جهيڙيو متان
هي ته موهن ۽ مڪليءَ جا وارث اٿئي
هي نه ٿڙندا هتان تن کي ٿيڙيو متان
پنهنجي تهذيب تي جان ويندا ڏئي

تو دنيا کي پڙهيو سنڌ کي ڏس پڙهي
هار کاڌي انهيءَ جيڪو آيو چڙهي
ديس دودن جو هي، ويس جوڌن جو هي
هي مو هوشو هتي تن کان لنگهه جان لڙي
توپي اجرڪ ۽ پٽڪن جي لڄ جن رکي

ديس منهنجي جا مارون پيا هر پل جيئن
منهنجو رهبر پٽائي ۽ سچل جيئن
لولي ”لالڻ“ مني ٻولي ”لالڻ“ مني
شيخ جيئي بخاري ۽ تاجل جيئن
لاڙ اتر وچولي ۾ هڪ ٿي وئي
هي ڏسو هو ڏسو سنڌ جاڳي پئي

نظم

پنهنجي منهن سان سوچان ويٺو
تنهنجي منهنجي منزل ڇا هي
تنهنجو منهنجو مقصد ڇا هي
تنهنجي منهنجي پيار ڪهاڻي
جنهن جي ناهي ڪا ئي پڄاڻي
جنهن ۾ ڪيئي تهڪ به آهن
جنهن ۾ ڪا پيڙاه به آهي
جنهن ۾ ڪيئي خواب سمايل
ڇا هي سڀنا ساڀيان ٿيندا
انساني آزاديءَ وارا
رات سڄي پئي سوچو هو مون
ڪيڏي غلامي گار وڌي آ
پوءِ به ٿا گل لائن ماڻهو
ڇو نه ٿا جان ڇڏائن ماڻهو
پنهنجي منهن سان سوچان ويٺو
مون کي غلامي گار لڳي ٿي

نظم

جنهن کي تون اسلام چوين ٿو مون کي سو اسلام نه گهرجي
منهنجو مذهب پيار محبت ، دهشت قتل عام نه گهرجي
جاهل جهمنگلي ڪاهل ڪوڙا ، پئسن جو پوڄاري تون آن
دنيا خاطر دين وڪيو تو ، دين ڪندڙ نيلا نه گهرجي
صدين کان هن ڌرتيءَ کي تو ، رت جو آهي ريڇ ڏنو
وحشي درندا مظلومن کي نانءُ تنهنجو بد نام نه گهرجي
پاڻ کي اڄ شدداد چوائي ڪوڙي جنت جوڙين ويٺو
تنهنجا هي غلمان نه گهرجن حورن جو پيغام نه گهرجي
دين محمد وارو پيارو جنهن ۾ چوڏهن راضي آهن
شيطاني آشورا تنهنجي ، تنهنجو خيال هي خام نه گهرجي
نڪري وڃ تون منهنجي سنڌ مان امن جي هيءَ ڌرتي ”لالڻ“
پنهنجو عقيدو شاه جون وايون تنهنجو ڪوبه ڪلام نه گهرجي

ڌرتيءَ جو سينو ٿيو ڇاڪ آهي
ارادو انهن جو ته ناپاڪ آهي
هو وحشي درندو ۽ رولاڪ آهي
آدم خور رهزن ٿيو رت پياڪ آهي
قاتل ٿا هاڻي پيا رهبر سڏائن

غدار جو ڪم ته آهي غداري
چڏيندو نه مڪار پنهنجي مڪاري
او سنڌيو رکو سوچ پنهنجي سگهاري
اُٿي پئو اي سنڌڙيءَ جا مزدور هاري
نه ٿا ٿيڻ جيڪل جي جيڪي ملهائن

صوفين جي سنڌڙي امن واري ڌرتي
مونڪي جان کان وڌ آهي پياري ڌرتي
سدا پيار محبت سنڌي ساري ڌرتي
دنيا ۾ نشانبر آهي نياري ڌرتي
سچو نيهن ناتو نه ”لالڻ“ جي لائن

نظم

جيڪي سنڌ کي جند پنهنجي نه پائن
اهي سمجهو ساڻي اسان مان نه آهن

روشن ڪراچيءَ ۾ ڪاراڻ ڪئي جن
لهي لال ريتي رتو ڇاڻ ڪئي جن
قهرِي قيامت ڪنين ڪاڻ ڪئي جن
سڌڪن سان اڪڙين ۾ آلاڻ ڪئي جن
سرِ عام جيڪي ٿا گوليون هلائن

هي معصوم هٿڙا جو آپ ڏي ڪجن ٿا
 صفا جهور پوڙها به دعائون گهرن ٿا
 هي مزدور هاري ڏکن ۾ ڏکن ٿا
 تنهنجا دوست توکي گهڻو ياد ڪن ٿا
 تنهنجن سان به تنهنجو جي چس چاه وبندو

اسان سنڌ کي جنت برابر ٿا سمجهون
 ۽ مھراڻ کي آب ڪوثر ٿا سمجهون
 انهن جي دشمن کي ڪافر ٿا سمجهون
 امن ساڻ جيئڻ ٿي ته بهتر ٿا سمجهون
 امن جو پڪيئڙو کائي ٿاھ وبندو

اسان کي ڇڏي تون پنهنجي ذات کي مڃ
 بڻايل تون پنهنجي ئي ڪائنات کي مڃ
 سج، چنڊ، ستارن ۽ ڏينهن رات کي مڃ
 صبح جي مٺي مهل پر پات کي مڃ
 گنهگار ”لالڻ“ ٿي گمراه وبندو

نظم

سنڌو جي سڪي ويو سڪي ساه وبندو
 ڪڇي يا خدا پوءِ ته ويساه وبندو

سنڌ باب اسلام انسان پي آ
 توريت ، زبور ، قرآن پي آ
 انجيل ، گيتا تي ايمان پي آ
 مڃون ٿا خدا ڏاڍو رحمان پي آ
 جي رحمت کان خالي ٿي درياه وبندو

تنهنجي نعمتن کان انڪار ڪونهي
 مگر پاڻي سنڌ ۾ ٿيو وسڪار ڪونهي
 تڏهن ٿو چوان تنهنجو سهڪار ڪونهي
 چيو تو بندو ڪوبه بيڪار ڪونهي
 اهو ٿي بکن ۾ جڏهن پاھ وبندو

نظم

اڃا سنڌ جا سنڌ ٿيا ڪونه ساڻا
وري نيٺ ڄمندا ڪي دودا ڪي راڻا
مڃون ٿا ڪي جعفر چنيسر به آهن
لالچ تي جيڪي لڄون ٿا لڄائن
ڪرسيءَ لاءِ قومي ٿا غيرت ڪپائن
پنهنجي نانءَ پويان ٿا لعنت لکائن
سڀ ڪجهه ٿا سمجهون نه آهيون اڃا

جي جهيڙيو جهونجهارن پوءِ هاڻي ته ڏسجو
مڪليءَ کان سن ٽلتي مياڻي ته ڏسجو
ٿيندي جهوڪ ۾ هڪ هڪاڻي ته ڏسجو
هنن جو پگهر رت ۽ پاڻي ته ڏسجو
نڪي ڏاڍ رهندو نڪي جيل ٿاڻا

پلارن جي پونءِ ۾ پٽائي ڪو ٿيندو
ڪو سرمست بڻجي سچل وانگي ايندو
ڪو حامي ٿي سامي بخاري سڏيندو
ڪو سنڌ ڪاڻ سِر پنهنجو گهوري ڇڏيندو
نه ڪتندا بلاول پلي ٺاهه گهاٽا

غفلت جي ننڊ مان جڏهن جوان جاڳيا
هي سنڌڙيءَ جا وارث هي سنڌڙيءَ جا ڀاڳيا
هي هيڻو هي هوشو هي سورهيه ٿي ساڳيا
هي تحريڪ بڻجي ولر ٿي جي واڳيا
لهي ويندا ”لالڻ“ ڏجها ڏک پراڻا

نظم

سڄي سنڌ ٿي وئي پڪارون پڪارون
ڪري ڪاهه هلجي قطارون قطارون

اٿو سنڌ واسي هيءَ ٻولي بچايو
ملي هنجھ ۾ جيڪا ، لولي بچايو
جيڪل امڙ جي ته جهولي بچايو
عيدون هي ميلا ۽ هولي بچايو
سري لاڙ ڪاڇي ٿيون ٿر ٻر تنوارون

هو ڪئنال ڊيمون جو ٺاهڻ گهرن ٿا
 اسان جي سنڌوءَ کي سڪائڻ گهرن ٿا
 ڪري بند پاڻي جهڪائڻ گهرن ٿا
 هو سنڌڙيءَ جو نقشو مٽائڻ گهرن ٿا
 ٻجهن ٿيون ٻرن ٿيون پنهورن پڇارون

جهانگين جا جموڀا به ساڙي ڇڏيائون
 پنهنجا گهر الڙي اجاڙي ڇڏيائون
 ناحق ڪيئي مسڪين ماري ڇڏيائون
 پيرن ۾ لاشا لتاڙي ڇڏيائون
 ڌرتيءَ ڏٽين جون اڇن اوچنگارون

ويا دنگ سيري ٿئي دنگن تي جهيڙو
 هو ٻيلا ڪٽي ويا ٿئي جهنگن تي جهيڙو
 ناڻي ۽ پاڻي جي انگن تي جهيڙو
 عزتن تي جهيڙو ٿئي ننگن تي جهيڙو
 لڏيون ڪنهن نه ”لالڻ“ سنگهارن جون سارون

نظم

اچو پاڻ مان پاڻ کي پاڻ ڳوليون
 ڪي انساني عظمت جا اهڃاڻ ڳوليون

جنهن کي شير درياءَ چوندا هئا ماڻهو
 جنهن کي سنڌ جو ساھ چوندا هئا ماڻهو
 تاريخ جنهن جي ڏٺي ٿي گواهي
 نظر تنهن کي ڪنهن جي وٺي آهي ڪاڻي
 مومن پري سا ته مهراڻ ڳوليون

بڻيو پنهنجو ماضي ڪتابن جي زينت
 ڪيوسون نه تنهن جو قدر ڪائي قيمت
 افسوس سڀ ڪجهه وساري ويٺاسون
 پنهنجو پاڻ جيئري ئي ماري ويٺا سون
 جتي هو وڃايو اتي هاڻ ڳوليون

نه رهبر سڃاتو نه رهن سڃاتو
 نه ويري وطن جو نه دشمن سڃاتو
 ايڏي بي حسي پي چڱي يار ناهي
 سهڻ سرت ساڃاه رهي يار ناهي
 ڪو چارو بقا جو پنهنجي ڪاڻ ڳوليون

نه ڪي لوپ لالچ تي ويڪاڻو بڻجون
 پنهنجي قومي غيرت جا گهرجائو بڻجون
 سچل جي فڪر خيال ڪي يار سمجهون
 سندس عشق اظهار ڪي يار سمجهون
 ڪري لوچ ”لالچ“ پيا سڪ ساڻ ڳوليون

نظم

سونهن سلامت سنڌ سلامت
 تنهنجي منهنجي جند سلامت

ٿر ڪاڇو ۽ لاڙ سلامت
 روهڙي ، نارو ، گهاڙ سلامت
 ڪارو ڊيمر نه تنهنجو گهرجي
 سانوڻ سنڌوءَ ڇاڙه سلامت
 بئراجون ۽ بند سلامت
 تنهنجي منهنجي جند سلامت

سوز سلامت ساز سلامت
 سڀئي باليون ناز سلامت
 پيار محبت عشق سدائين
 دل جون ڳالهيون راز سلامت
 هر پاسو هر هنڌ سلامت
 تنهنجي منهنجي جند سلامت

عیدون ، ميلا ، هولي سلامت
 ٻولي ، جهولي ، لولي سلامت
 ٻار ٻڍڙا جوان جيئن شل
 چاڪ نه ٿئي هيءَ چولي سلامت

راه سڌي ۽ رَندُ سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

شهر سمورا ڳوٺ سلامت
گهر گهر لاڏا گهوٽ سلامت
پيلاڙا ۽ پيل نه سهبي
لوڙها پيهر ڪوٽ سلامت
رهي پنهنجو پيوند سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

ڪينجهر منچر ماڳ سلامت
پنهنجون پلايون پاڳ سلامت
جيڪي سنڌ جي شان ۾ ڳايا
گيت سمورا راڳ سلامت
خوشيون ۽ آند سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

مارون منڙا مور سلامت
صدقي صدقي گهور سلامت
دودي ڏاهر جهڙا جوڏا
شهزادا شهزور سلامت
سنڌڙيءَ جو سوڳند سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

موهن مڪلي ماڻ سلامت
پاڳيا تنهنجا پاڻ سلامت
سارو سنڌو آب حيات
موج ڀريو مھراڻ سلامت
پيار ورن جو پنڌ سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

سامي سچل شاه سلامت
ساريءَ سنڌ جو ساه سلامت
حق حقيقي جن جي وائي
سهڻو سڌو راه سلامت
تار دنبورا تند سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

جنهن کي دل ۾ درد سلامت
سونهيڻ مانجهي مرد سلامت
قوم لاءِ جيڪو جيئندو مرنڊو
اهڙو ”لالڻ“ فرد سلامت
ديس جو غيرتمند سلامت
تنهنجي منهنجي جند سلامت

نظم شهيد بشير خان جي نالي

جستجو هئي لاجواب اي شهيد انقلاب
عشق تنهنجو بي حساب اي شهيد انقلاب

ها وڏو هوندي به تو ۾ ڪا وڏائي ڪانه هئي
نياز نوڙت تنهنجو شيو ڪنهن سان پياڻي ڪانه هئي
سند جي پوڄا ڪي تو سمجھو اُتم ۽ اعليٰ ثواب
اي شهيد انقلاب اي شهيد انقلاب

موت ڪي ڏئي مات تو آ زندگي نئين سر وڌي
سند لاءِ جن سر هو گهرويو سرس تنهنجي آ پتي
ديش جي تاريخ ۾ تنهنجو نرالو آهي باب
اي شهيد انقلاب اي شهيد انقلاب

ڪونه وسري يار سگهندين سار تنهنجي ساه ۾
قافلو پنهنجو روانو آ اڄ به حق جي راه ۾
نيٺ اڀري پوندو ”لالڻ“ آزاديءَ جو آفتاب
اي شهيد انقلاب اي شهيد انقلاب

نظم

لال جي نگري لال ڪري ويا
سوڳ ۾ سند بي حال ڪري ويا

دين جي دعويدارن ڪيڏا
گهر گهر پڙهڻا ڪري ويا
نفرت جا هي سوداگر سي
محبت جو هٿ ڪال ڪري ويا

پيار امن جي ڌرتي تي اڄ
سڪ سڄو پئمالي ڪري ويا

صديون اڳ نه ائين ٿيو هو
قائم سوئي مثال ڪري ويا

لڪي ”لالڻ“ وار ڪيو تن
جيئڙ جو جنجال ڪري ويا

نظم

مون پڇو آهي خدا جو گهر ڪٿي
هن هن چيو مسجد خدا جو گهر اٿئي
وڃ سگهو ٿورو اڳيان در اٿئي
شهر هر هڪ خدا جي گهر ويس
عاجزيءَ سان مان خدا جي در ويس
گهر ۾ وينل هر ملان مونکي چيو
هي خدا جو گهر نه منهنجي فرقي جي ملڪيت اٿئي
هي خدا جو گهر نه منهنجي فرقي جي ملڪيت اٿئي

نظم

سند بچايو جان چڏايو
نولي ڏهلي گولي مان
نڳن جي هن ٽولي مان
ديسي داداگيرن مان
ديس دروهي پيرن مان
جن آ سند جي پينگ ڪئي
ووتن ويلي هينگ ڪئي
جاڳ سنڌي چڏ نند گهڻي
هاڻي ور ڌرتيءَ جا ڌڻي
تنهنجي پيرن هينان پيارا
ڌرتي ساري ڪسڪي ويندي

توڪي ڪا شيءِ راس نه ايندي
 آئيندو اونداهو ٿيندئي
 توکان پوئين پوٽا ڇڏندا
 سوالن جا جواب ته گهرندا
 تن کي ڪهڙي ورندي ڏيندين
 پير نه ڪڇندئي، جسم ڏڪندئي
 تنهنجي اکين جا ڳوڙها سارا
 پٻين پاسي سڪي ويندئي
 غافل ٿي ته گذارين ڇو ٿو
 ڪهڙي توڪي مام آ ماريو
 ڪهڙي توڪي لالچ ڪاريو
 رحم ڪرين رحمان به تون آن
 پرم رکين پڳوان به تون آن
 ماڻهو يار مهان به تون آن
 درد جو درمان به تون آن
 ظالم هي زردار نه تنهنجا
 پير وڏا سردار نه تنهنجا
 پهنجي ٻاريو پاڻ سنواريو
 وڪ وڌايو، جان ڇڏايو
 سنڌ بچايو سنڌ بچايو سنڌ بچايو

نظم

قوم جو هوندو هڪ ئي نعرو سنڌ ۾ ڌاريا نامنظور
 ديس ڏئي ڪر وارو وارو سنڌ ۾ ڌاريا نامنظور
 عرب هجي يا ايراني ڪو بنگالي يا افغاني ڪو
 برمي بڻجي ويندا بارو سنڌ ۾ ڌاريا نامنظور
 آيا تڙجي ڏيهه ڏڪاريا، جن هت منهنجا مارون ماري
 ڪونه ڪپي ڪو اچو ڪارو سنڌ ۾ ڌاريا نامنظور
 غدارن به ڪونه گهٽايو پنهنجو جن ضمير ڪپايو
 ڏاڍن کي ڏيڻو آ ڌارو سنڌ ۾ ڌاريا نامنظور
 سنڌي جاڳو سنڌ بچايو گهر گهر هي پيغام پڄايو
 ”لالڻ“ ساڻ سنڌ بچايو سارو سنڌ ۾ ڌاريا نامنظور

نظم

چڏايون جند جهالت مان ، بڻايون پاڻ کي عاقل
متان دنيا ڏئي تعنا سنڌي ٿي قوم وٽي جاهل

نقل ناسور بڻجي ويو عقل کان ڪم وٺو يارو
پني ڏئي ڪوڙ کي هاڻي ٿيون سچ ڏي سڀئي مائل

صداقت سرت ساڃهه ۽ سجاڳيءَ جي ضرورت آ
دنيا جي تيز ترقي سان هلڻ جي من رهون قابل

وڏي رفتار سان ساڻي ڦري ٿو وقت جو چرخو
اسان کي به آهي ڪرڻو گهڻو ڪجهه وقت مان حاصل

علم سان گڏ هنر سارو سيکاريو نوجوانن کي
تڏهن ڪو مرتبو ملندو دنيا داريءَ ۾ ٿي داخل

اسان موهن جا وارث ۽ اسان جو ناز مڪليءَ تي
لڄايون ڇو پلا ”لالڻ“ پنهنجي تاريخ تي غافل

ڪافي

منهنجي روئڻ تي ڪل تهڪ ڏئي
رب بخشي ڏيئي توکي تنهنجي وهي

منهنجو تو نه سڃاتو پيار پرين
نڪا سوچ ڪيئي ويچار پرين
ڪندو روز رهين تڪرار پرين
تنهنجي قربن تي جس جاني هجتي

مون تي ڪونه پرين تو قياس ڪيو
منهنجي حال تي تونه احساس ڪيو
توڪي عرض اهو هو مون خاص ڪيو
متان ساڻ چني پوءِ جي پارت ٿئي

احساس ڪري اڳ ايندو هئين
مهمان منهنجو من ٿيندو هئين
لاهي سڪ ”لالڻ“ جي تون ويندو هئين
اڄ ڇا لاءِ وڏي ٿي يار وٽي

ڪافي

پيا اڀري اندر ۾ وري سور سارا
جڏهن ياد آيا پرين پيار وارا

ڪيون ڪيڏيون منٿون نه محبن مڃي ڪا
تڏهن دل ٿي ڦارون ٿي ڦارون پئي آ
ڪري ويا هو ويتر اسان کان ڪنارا

مون جن کي سدائين سهارو پئي سمجهو
پيارن کان وڌ هو پيارو پئي سمجهو
اهو ئي ڪسي ويا سمورا سهارا

ڪڏهن ڪل خوشيءَ ۾ اسان سان گذاريئون
ڪٿي پاڻي پنهنجي ئي هٿن سان پياريئون
مگر اڄ پلائي هو ويٺا ڀلارا

دلبر سواءِ دل ته ماندي رهي ٿي
سيني ۾ سندن سڪ هيڪاندي رهي ٿي
اڇي اوچتو ويا ڪي من تي مونجهارا

لهن ڪين ”لالڻ“ ٿا دل تان اسان جي
وسارڻ جي ڪيڏي به ڪوشش ڪيان جي
گڏجي ڪيا ها جن سان گذارا

ڪافي

سڄڻ سويديري وري واڳ واريو
چڏي دوري دلبر اڇي گڏ گذاريو

پنهنجن کي پيارا وسارڻ نه گهرجي
گهڻو ڌار تن کان گهارڻ نه گهرجي
ڪنهن مهل مرڪي اسان ڏانهن نهاريو

اوهان جي اچڻ سان وري عيد ايندي
پوري آس منهنجي ۽ اميد ٿيندي
وري ساٿ سهڻا سڄڻ جي سنڀاريو

گهمڻ اڄ اچو ڪو بڻائي بهانو
غريبائو آهي منهنجو آستانو
جڏي جيءَ منهنجي کي جاني جٽاريو

لهو سار ”لالڻ“ جي ٿيا سال آهن
ٻڌو ۽ ٻڌايو ڪهڙا حل آهن
ٻيو ڪير ساري اوهان به نه ساريو

ڪافي

مون کان وئين تون رسي بي جرم بي خطا
ٿورو سوچين ته هان دل گهريا دلربا

سات پنهنجو پرين ڪيئن ٿوڙي ڇڏيئي
ڀاڻ پيارا پلي منهنڙو موڙي ڇڏيئي
آهين ڪنهن کان سڪيوڏس تون اهڙي ادا

تو سواءِ زندگي بس زهر ٿي لڳي
ڪيئن جيئان هر گهڙي ڪا قهر ٿي لڳي
ٿي ڏکيو پيو سفر تو بنا او منا

چاه تنهنجي ڪپي ساه کي او پرين
پيو نه ڪوئي سهارو سجھي تو پرين
اوچتو اوچتو ٿي وئين ڇو جدا

آءُ موٽي وري ماڳ مرڪي پون
سور سارا وڃن ڳڻتيون ڳارا وڃن
مون سان ”لالڻ“ ڇو ليڪا ڪرين تو پلا

ڪافي

چوڻ ٿي ته توکي ڇڏيان مان وساري
انهيءَ کان ته پهريان وڃي موت ماري

ڀاڻيءَ کان ٻاهر مڇي جي رهي ٿي
ڇوڻ ڳالهه اهڙي پوءِ توکي ٺهي ٿي
جيئن ڪهڙو ٿيندو سواءِ تو سھاري

تو کان ڌار دلبر حياتي ڏکي آ
متان سمجهين سھڻا ته زندگي سڪي آ
بنا تنهنجي پورل نه سگھبو گذاري

ڪندس بار هلڪو ڪنهن سان سور اوري
جدائيءَ جو صدمو پيو جيءُ جهوري
جي ويندين اسان جون خوشيون سڀ ٻھاري

سڄي سڪ به تو سان ۽ چاهت به توسان
هر حال توسان حقيقت به تو سان
لڳي ڪيئن ”لالڻ“ پلا ٻئي جي لاري

ڪافي

ڪري قرب جاني تون جلدي هلي آ
اڃان تانگهه تو ڏانهن نه پيارا پلي آ

ڪري هار ٻاهون ڪندس تنهنجي آجيان
ملڻ جي مٺي مند پورل پلي آ

وڇوڙي جو صدمو سهڻ ناهي سولو
ڪڏهن ڳالهه اهڙي تو دل ۾ ٿلي آ

مٺا مون نه وانجهي ڪا دل جي حقيقت
سڄي ڳالهه ساري اوهان سان سلي آ

منهنجي دانهن دل جي نه تو تائين پهتي
ڪري رنڊ رستي ۾ سا ڪنهن جهلي آ

نماڻي نظر تي ڪا پنهنجي نظر ڪر
کليل مون رکي تو لاءِ دل جي ڳلي آ

وسارڻ سان ”لالڻ“ کان وسري نه سگهندي
تنهنجي ياد سان ٿي پئي دل دادلي آ

ڪافي

ويهه سڪ لاهيان اڃان مان ترس تون تياري نه ڪر
مس مٽي آ مَحَب محفل تون ويڇڻ واري نه ڪر

زندگيءَ تي ڪهڙو باور پوءِ ملڻ پي ٿئي نه ٿئي
چڏ ويڇڻ جي وات وائي سڄ بزم ساري نه ڪر

هي خوشين جا ڏينهن قسمت سان ايندا آهن پرين
پيو سڄو ماحول مهڪي عشق ۾ گهاري نه ڪر

قرب ۾ ليڪا ته ”لالڻ“ ڪين ڪي آهن ڪبا
منٿ مڃ منهنجي ڏڪارو يار هيڪاري نه ڪر

چوستا

ڏسو ڪري هو ڏانڊلي شديد ڪلي ٿي
غدار سنڌي قوم جو جديد ڪلي ٿو
مڪارجي مڪاري اڃا ختم ڪونه ٿي
حسيني قافلو لٽي يڙيد ڪلي ٿو
***

ڪاڇو ڪوهستان ٻڏو
هر ماڻهو جو ارمان ٻڏو
ڪنهن به واهر ڪانه ڪئي
ڪامورن جو آ ايمان ٻڏو
***

هيءَ عيد لڙهي وئي لڙڪن ۾
ساروئين ۽ سڏڪن ۾
تھڪ خوشيون نه ياد رهيون
آ سنڌ سموري سورن ۾
***

هت ”رواڻ“ دهل وڄائي ٿو
۽ راڳ ”رنجيت“ پيو ڳائي ٿو
اڄ ڪاري ”ڏيم“ جي ڳالهه ڪري
وري لوڻ لڱن تي لائي ٿو
***

پتيون در دريون ۽ تالا مٽياسي
پنهنجي گفتگو ۽ حوالا مٽيا سي
آچر مان اڪرم ۽ سومر مان صادق
دولت جو آئي ته نالا مٽياسي
***

ڪڏهن ڪانچ مان پي ڪڇو ٿي وڃي ٿو
مٿو مند ڦرڻ سان اڇو ٿي وڃي ٿو
سڀئي چرس پنگ جا نه ماڻهو موالِي
ڪنهن کي زور ڏر تي نشو ٿي وڃي ٿو
***

ڪاڻي دنگ ۽ دڳ تي جهيڙو
ڪاڻي چوريءَ ۽ سڳ تي جهيڙو
ڀاڻ سمورا پڌرا ٿي پيا
پيرن جو آ پڳ تي جهيڙو
***

هر طرف ساراهه داداگير جي
بي شرم ڀوتار ٺوڳي پير جي
ذهن زنگجي ويا زبانون روڳجي
ٿي انتها تحرير جي تقرير جي
***

لاڙ وچولي اتر ۾
 ٻوڏ جون ڳالهيون گهر گهر ۾
 عيدون ميلا وسري ويا
 هر روز ٿو گذري محشر ۾
 ***

شوڻ نظر سان نهاري ندي نه ڪر
 ايتري ڪاوڙ به ڌاريندي نه ڪر
 تهڪ ڏئي مونکي ڪلائي پوءِ پلا
 ڏئي گهڙي ڳڻتي تون ڳاريندي نه ڪر
 ***

سادگيءَ ۾ مون گذارڻ آ سڪيو سهڻا صنم
 تون پلي ڪر ناز پرور ناز ٿو توکي ٺهي
 ڪير ٿوريئون ڪري ۽ ڪنهن ڪئي آ همسري
 لوڏ تنهنجي منهنجا ”لالڻ“ سچ آ ٿي لک لهي
 ***

تون سراپا سون آهين سونهن واري چوڪري
 تون مٺي ماڪيءَ کان وڌو او ڪير جهڙي چوڪري
 ڪونه ٿي توکي ٺهي ڪاوڙ غصو تون ڇڏ ڪڍي
 تون صبح جي پهر واري هير جهڙي چوڪري
 ***

اسان ڳالهه سنڌ جي ڪيون ٿا ته ڪافر
 اوهان سنڌ پيلي ٿا مومن سڏايو
 اسان ڏس ڏٺو هو دنيا کي امن جو
 اوهان جڙ اڪيلي ٿا مومن سڏايو
 ***

هيءَ سنڌ حڪومت ٻوڙي آ
 تاريخ غضب جي جوڙي آ
 هن ڳوٺاڻي جي ڳالهه ٻڌو
 هت بند پڳو ڪيئن توڙي آ
 ***

ثقافت جا سڀ رنگ نرالا نه ڇڏبا
 همڇا ۽ جهمريون جمالا نه ڇڏبا
 هيٺو يا هوشو دودو يا ڏاهر
 رکبا پٺن تي نالا نه ڇڏبا
 ***

توڻ ڪهڙي عيد اسان جي
 در ۾ اٽڪيل ديد اسان جي
 توسان دل جون ڳالهيون دلبر
 ٻئي ۾ ناهي اميد اسان جي
 ***

مون پئي چيو اسان وٽ سڀ کان پيري مٿي آ
پوتارڪي کان اڄ به شايد ميري مٿي آ
حافظ چيو او ”لالڻ“ ڀاڻو اڃا ڀليو آ
هي دور آ دجالي چمچاڳيري مٿي آ

***

وقت جي زردار کان نه ڪنهن پڇو
ڇا هو هتي جنتون ٺاهي نه ٿو
ڪيترا شداد پيدا ٿي پيا
نانگ تن کي ڪو اڃا ڪائي نه ٿو

***

سرِ بازار ائين نه سستو سامان ٿو وڪامي
لالچ ۾ جيئن اسان وٽ انسان ٿو وڪامي
دربار يزيديءَ ۾ سڀ سر نوائي بيٺا
افسوس ڪيئن بندن جو ايمان ٿو وڪامي

***

جهڙو به حال آهي تنهنجو ئي خيال آهي
هڪ ڏينهن جو وڇوڙو مون لاءِ سال آهي
ٻاهر ڪلڻ خوشي آ اندر ۾ مڃ مڃن ٿا
بلڪل وساري ڇڏيو تو بحر حال آهي

***

الله جي جهان کي سينگاري مزدور ٿو
پوءِ به خوشين کان الائي ڇو رهي هو ڏور ٿو
وقت هن سان ڪا وفائي ڪانه ڪئي افسوس آ
حالتن سان جهيڙي جهيڙي ٿيندو وڃي هو جمهور ٿو

***

مڃون ٿا خدا آ بڻايو دنيا کي
خالق جو مخلوق سان پيار بيشڪ
مزدور هاري جي محنت سان آهي
ڪائنات قائم ۽ سنسار بيشڪ

***

بنگلا ڪشادا ڪروڙن جون گاڏيون
مريدن کي واعظ ڪندي هيئن چيائين
سنت آ گذارڻ صفا سادگيءَ ۾
ٻڌائي غريبن کي روئي ڏنائين

***

قوم جو آئيندو گهري نند ۾
بيوسي منشور ٿيندي ٿي وڃي
زرد سياست جو اثر آ عام تي
سا به اڄ ناسور ٿيندي ٿي وڃي

***

محل ماڙيون گاڏيون ملڪيت عيش عشرت جاءِ بجاءِ
 ٿي گهڻي مشهور مرشد جي ڪرامت جاءِ بجاءِ
 ڪونه بدليو هُن جو مقدر ڏن پريندي سال ٿيا
 اڄ به روئي ٿي مريدن جي پئي قسمت جاءِ بجاءِ

***

ڪرپشن جي ور چڙهن ٿيون رونقون
 بس جمهوريت جمهور ٿيندي ٿي وڃي
 زور آ زردار جو زر گڏ ڪجي
 سنڌڙي ڪافور ٿيندي ٿي وڃي

***

جيتري مشهور ٿيندي ٿي وڃي
 ايتري مغرور ٿيندي ٿي وڃي
 گڏ گذارڻ جا ڪيائين واعدا
 ڇو الائي ڏور ٿيندي ٿي وڃي

***

زندگي ۾ ڪجهه ڪري جيئو دوستو
 ٻين لاءِ ٿو جيئن پري ڏيئو دوستو
 ڪير ڪنهن جو ڪونه ٿئي ٿو خير آ
 پر پاڻ سڀني جا ته ٿيو دوستو

***

جي ٿا منهنجي سنڌ تنهنجا راڄ سڀ جاڳي پون
 ڏس ته پنهنجا ڪيئن پوءِ ٿا پاڳ سڀ جاڳي پون
 تر، سرو، ۽ لاڙ ڪاڇو هيءُ وڇولو هڪ هجن
 هن ڀلاري پونءِ جا من ماڳ سڀ جاڳي پون

***

ڪيتريون ئي ڪربلائون سنڌ آهن تو ڏٺيون
 هي ذڪر آهي ڏکيو پر پوءِ به ٿو دم دم ڪجي
 ڪيترا مرثيا لکيا مون قوم هن مظلوم جا
 ڪو انقلاب آڻجي بس ڪيترو ماتم ڪجي

***

سڃا ڪهڙي سنڌ جي خدمت ڪندين تون
 اسان هوندي اهڙي ڇا؟ جرئت ڪندين تون
 مٿا ڪانءِ ناهن جو لولو ڪندو حج
 پيرن جي جيئري ڇو؟ سياست ڪندين تون

***

پوتارن جي ويساهه گهاتي ڪيسيتائين
 هٿ ۾ قرآن ڪڇ ۾ کاتي ڪيسيتائين
 پنهنجي قسمت پاڻ سنواريو وقت چيو
 سورن ۾ هر سنڌ جو پاتي ڪيسيتائين

***

سڀ قدر ۽ عزتون پعمال ٿيون
غيرتون نيلايم اي تي ايم تي
مرد گهر ويهي پٽاڪون ٿا هٿن
عورتون اڃ عام اي تي ايم تي

***

هر پاسي کان شور شرارت، هر پاسي کان حوالا آهن
منهنجي سنڌڙي منهنجي جيگل، تنهنجا دور نرالا آهن
تنهنجا پاڳيا ڪينڪي جاڳيا، چوءِ پاسي کان گهيرو آهي
ڪنهنجي وات ۾ منڱ پيل ۽ ڪنهن جي زبان کي تالا آهن

***

سندر سياڻي او سنڌ راڻي ڪارو تلڪ لڳائي گهر تون
يا ڪو درويشن جو سڳڙو پنهنجي ڳچي ۾ پائي گهر تون
ڏيهه جا ڏاڻڻ ميري اک سان تنهنجي سونهن ٽڪيندا آهن
بدنظرن جي نظرن کان اڃ پنهنجو پاڻ بچائي گهر تون

***

ڦڙيءَ ڦڙيءَ تلاءِ ٿيندو آ
ماسا ملندا ته پاءِ ٿيندو آ
ويجا يار وڌايو چو ٿا
پاءِ ته آخر پاءِ ٿيندو آ

***

پيار پراڻو ٿيندو ناهي
هرڪو سياڻو ٿيندو ناهي
ڪير چوي ٿو معشوقن کي
ڪوئي ماڻو ٿيندو ناهي

***

ڌرتيءَ جو تو درد نه ڄاتو
دردن جو درمان ٿو گهرجي
سنڌڙيءَ جا البیلا شاعر،
هاڻي ڪو اعلان ٿو گهرجي

***

ڪاچو هو ٿر ۽ پڪو به واه واه،
ڪچي جو منظر حسين آهي
پلي ڪو منڪر مڃي نه يارو،
سنڌ جي ته سهڻي زمين آهي

***

چنڊ ستارا شاهد آهن
ماڻهو سارا شاهد آهن
تولاءِ ايندو آهيان جاني
رستا چارا شاهد آهن

***

ووت هاڻي نوت جو محتاج آ
انصاف ڪاري ڪوت جو محتاج آ
ذرد سياست بس مڪاري ڪوڙ آ
سچ به ڪنهن اوت جو محتاج آ
***

نه مسجد مان هوڪا، نه هڪ ٻئي کي فونون
منهنجي ئي ويڙهي جو، هي منظر آ تازو
صفا مختصر ڪي، ڪلهي ڪانڌي ڪت سان
ڪو غربت تي روئندو ويو مفلس جنازو
***

اڃ دلربا جي دلبري پياري لڳي
ڳالهه سا سهڻي صفا ساري لڳي
مهڪي پئي محفل پرين پهتو اچي
ڄڻ ته هولي عيد ڪا ڏياري لڳي
***

سڏ واکو هل هنگامو، روج نه راڻو هيو
محلو به خاموش سارو، بي خبر پاڙو هيو
اڃ مري ماڻهو وڏو ناهي ويو ڪو دوستو
گهر غريب جي رات لڳو موت جو ڏاڙو هيو
***

اسان جي سنڌ جا ويري، ڪڏهن ڪهڙا ڪڏهن ڪهڙا
بيٺا پاڳين سان ٿي پيري، ڪڏهن ڪهڙا ڪڏهن ڪهڙا
عرب ايران کان آيا ڪي اتر کان ڪي اوڀر کان
وينا ٿا ڪن تيري ميري، ڪڏهن ڪهڙا ڪڏهن ڪهڙا
***

ڪيڏو من سور ٿيندو آ، وڇوڙن کي پوءِ ڇا چئجي
وسن ٿيون مينهن جيان اڪيون، ته ڳوڙهن کي پوءِ ڇا چئجي
سڪي ٿي ماءُ جي ممتا، رلي ٿو پيءُ جو پتڪو
گهران نڪري وڃن جيڪي، ته جوڙن کي پوءِ ڇا چئجي
***

ڪبوتر مور ڪوئل ۽ تتر ٻولن ٿا ٻاجهارو
ڳجهن چنڊن ۽ ڪانون جي پرڪ آواز مان ٿئي ٿي
ڪڏي جي ڪرت ساڳي آ گندي عادت صفا ظاهر
روش ۽ گفتگو ٻوليءَ سندس انداز مان ٿئي ٿي
***

نڪي زردار تون رهندين، نه ڪائي ذر تنهنجي رهندي
نڪي پرڪار هي تنهنجا نڪائي پر تنهنجي رهندي
ڪڏهن استاد مارين ٿو، ڪڏهن آبادگارن کي
ٻڌي ڇڏ وقت جا حاڪم نڪا ٿر ٿر تنهنجي رهندي
***

ڪري هريڙ هڪڙي هٿ پٺساري ٿي ويا آهيون
 خبر ڪائي نه لفظن جي لڪاري ٿي ويا آهيون
 گهٽايو ڪينڪي آهي سدائين چاڀلوسيءَ ۾
 اسان سرڪار جا ڳيجهو درباري ٿي ويا آهيون
 ***

خوبصورت خيال ڪٿي اچجان
 عشق جا احوال ڪٿي اچجان
 ڪوشش ڪندس جواب ڏيڻ جي
 سنڌ بابت سوال ڪٿي اچجان
 ***

گُتيئون آباد گارن کي ڪراچيءَ ۾ ڳولهي ڳولهي
 ڪڏهن استاد اذيت ۾ ڇڏيائون سنڌ کي رولي
 سموري قوم جي اتحاد سان انصاف ممڪن آ
 بخشو ڪين ڪنهن کي نه انهي زردار جي ٽولي
 ***

ڀاڻ جهڙن سان پريت ۽ پيار ڪر
 دوستي مغرور سان رکندو نه ڪر
 درد وارن سان ڪو دل جو سور سل
 بي نور جي ويهي اڳيان روئندو نه ڪر
 ***

ڪمند کي باهه ناهي هيءَ گهڻا ان ۾ اڙي ويندا
 ٻڏي ڇڏ ملن لا مالڪ تنهنجا گهر به سڙي ويندا
 جڏهن جاڳيا هتي پاڳيا سموري سنڌ جا وارث
 نڪي محلات ڪا رهندڙي پٿر ٿي دنگ ڏڙي ويندا
 ***

غير سان پنهنجو نه ڪوئي واسطو
 دوستن جي دلربائي ٿي ڪپي
 ڪوڙ جا انبار سر تي ڪيئن کڻان
 ٿورڙي پر ڪا سچائي ٿي ڪپي
 ***

نه ڪر پير مون سان ڪرامت جون ڳالهيون
 منهنجي سنڌ جو نوجوان پيو پڙهي آ
 تنهنجي چند مڪر کان سمجهان ٿو هاڻي
 حقيقت سندو سج مٿي ويو چڙهي آ
 ***

مذدور هاري روز آهن ويل ۾ پر
 پنهنجي دوستن جو خدا يا خيال ڪر
 زردار جا ڏس تون ، ڪتا به عيش ۾
 ها ، پيت بکين کي به مالامال ڪر
 ***

ڪونه ٿيو محسوس ڪمرو اسپتال جو
 مچ ڪچھريءَ جا ڪي رنگ نڪري پيا
 تهڪ پاڪر دوستن جي سار سان
 درد پيڙاهه سور سڀ وسري ويا
 ***

ڪنهن جي نه ڪنهن جي اثر ۾ رهون ٿا
 پسند نا پسند جي چڪر ۾ رهون ٿا
 ڳولهيون شاعريءَ ۾ پيا ٿا گرامر
 اسان خود وزن نه بحر ۾ رهون ٿا
 ***

پاڻ کي هيٺو سمجھي ساڻي
 ڏاڍن کان گھڻائين چو ٿو
 ڪاغذ جا هي شينهن سمورا
 اڳتي وڌ لهرائين چو ٿو
 ***

سڀئي سڀيتايون اوهان وٽ ته آهن
 اسان ڪونه ڄاڻي سي ڏاهپ جي ٻولي
 رهيو سور سنڌ جو سيني ۾ سمايل
 ڏني ماءُ اهڙي ڪا ”لالڻ“ کي لولي
 ***

وڪوڙي وٺ ويڙي جيان وئي ڪرپشن جي وبا آهي
 نه جنهن لاءِ ڪا دعا آهي نه جنهن جي ڪا دوا آهي
 عقيدت جي پٺيان ڊوڙي سدائين مار ڪائون ٿا
 رڳو ناسمجھداريءَ جي ملي سنڌ کي سزا آهي
 ***

تبليغ اها جنهن مان نفرت جي ڌپ اچي ٿي
 سمجھان ٿو سنڌ جي لاءِ آڌار ٿي نه ڪو پئي
 مندر جي مورتِيءَ مان ته ڪو به خطرو ناهي
 تنهنجي عقيدتي جو بت بمبار ٿي نه ڪو پئي
 ***

نانگ وڃون يا ڪڏهن ڪو ڌنگ ڏينپو ٿو هڻي
 پائي جو چوريءَ ڪتي جو چڪ ماري ٿو وجهي
 گھاءِ ڪو دشمن رسائي گھاءِ تنهن جو خير آ
 دوستيءَ ۾ دوستن جو ڌڪ ماري ٿو وجهي
 ***

بيت بکيا هت ٻار سمهن ٿا بيشڪ تنهنجو دور ڏنوسين
 غربت جا راکاس گھمن ٿا بيشڪ تنهنجو دور ڏنوسين
 ڏاها ماڻهو جاڳن پيا هي سور پسي ته ستا ناهن
 چمچا تنهنجا پير چمن ٿا بيشڪ تنهنجو دور ڏنوسين
 ***

چيائونس گمبت ۾ بيمار پيو ٿي، ٻڌي ڳالهه تهڪن ۾ تاري ڇڏيائين
رفيقن جواھڙو روپو ٿي ويو آ، سچ پچ ته مونکي به روٽاري ڇڏيائين
هڪ سچ به پاڇا به چوڻي ٻڌي آ اها منهنجي مقدر سان لاڳو رهي آ
اجا ساهه آهي اڃان چاهه آهي لاهي دل تان ”لالڻ“ کي ماري ڇڏيائين

***

افطار تي امير سڀني سيٺ سڏايا، ڪجهه روزا رکي پاڻ کي به پاڪ ڪيائين
عمر ۾ جون بڪون کاتي وقت گذاري مسڪين پنهنجي کاتي ۾ ثواب ڳولهي ٿو
رسمن جي ور چڙهي ويو دين به داتا، اڄ بک جو ڪنهن کي احساس ڪونه ٿيو
ڪيترا رمضان آيا سال صديون ٿيا، خالق تنهنجي خلق کي رواج رولي ٿو

***

جستجو جاکوڙ کي جاري رکي، ڳت غلاميءَ جو ڳچيءَ مان لاهجي
گمراهه ٿي واتون ويڇايل سڀ ڇڏي، راهه پنهنجي پاڻ کائي ناهجي
مايوس ٿي ويهي رهڻ ناهي چڱو، نئين نسل کي همٿون ڏيو حوصلا
سور سنڌ جا ويا وڌي آهن گهڻا، قوم ساريءَ کي وڃي جاڳائجي

***

دوڪانداري ٿيون درگاهون، ڪرامت ڪوڙ ٺڳي آ
ڪمائن ڪونه پنن ٿا آ ڪيڏي پيرن کي مڳي آ
القاسب حبيب الله جو مقصد ڪو نه سمجهائون
حديثن جي ڏسو سائين، هنن ڪئي پاڻ پڳي آ

***

هيڏانهن سهڪي پير آ پهتو هوڏانهن ڊنگ وڌيرا آهن
ووتن لاءِ غريب جي گهر تي چئني پاسي گهيرا آهن
ساڳيا ماڻهو سوچ نه بدلي سياست يار منجهيا آهن
ديس جا پاڳيا ناهن جاڳيا ٿي پيا گهگهه انڌيرا آهن

***

هڻو جهمريون ڪيو ڊانس سنڌين جو خير ڪونهي ڪو
تباهي ڪنهن آندي آهي اهو ڪو غير ڪونهي ڪو
عقيدن يا ته لالچ ۾ ڊڪي ڊوڙي ٿڪا ناهيو؟
اوهان جو بس الائي چو پٽيءَ تي پير ڪونهي ڪو

***

ٻڌي مر وقت جا حاڪم وري استاد مارين ٿو
الف بي تي سيڪاريئي جن ڌڪا ڏئي سي ڌڪارين ٿو
ٻُرو تنهنجو حشر ٿيندو دنيا ساري توکي ڏسندي
انهيءَ ۾ تون سڙي مرندين جيڪا هت باهه ٻارين ٿو

***

ڏني مون حور جو ناهي، چوان ڪيئن حور جهڙي آن
عقل ۽ سمجهه سان گڏ تون، گهڻي شعور جهڙي آن
مثل سنڌ کان مٿي توکي، پيتيان مان چيز ڪهڙي سان
مٺي سنڌي ٻوليءَ وانگر، اکين جي نور جهڙي آن

***

سال ويو گذري سڄو آئين نه تون
هيل به تنهنجو ڪندس مان انتظار
عمر اوسيئڙي ۾ پل گذري وڃي
پيار جو ٿيندو نه آهي آر پار

***

ويندڙ سال کي الوداع مون چيو
ايندڙ سال جي آجيان ٿو ڪيان
ٿڪو يار ناهيان مان جاکوڙ کان
اڃان جستجو شال جاري رکان

***

چڏ ملان تخريب کي تعمير جي ڪر ڳالهه تون
سچ چاهي حق جي تحرير جي ڪر ڳالهه تون
تنهنجي فتنن ۽ فسادن سان دنيا دوزخ بڻي
انسان جو زنده ٿئي ضمير جي ڪر ڳالهه تون

***

ڪٿي نمرود ظاهر آ ڪٿي فرعون هوندو آ
ظلم پوءِ انتها کان انتها شديد ٿيندو آ
وري تاريخ پنهنجو پاڻ کي بدلائيندي آهي
آئين هر دور ۾ پيدا ته ڪو يڙيد ٿيندو آ

***

حڪم ٿيو ته سٽڪو جهڪو پوءِ ڪيائون
استادن تي احسان يڪو پوءِ ڪيائون
سرڪار سمجهو ته هي ڪونه مڙندا
ڏٺي ڏاڍو ڪٽڪو پڪو پوءِ ڪيائون

***

پاڻ جهڙن سان پريت ۽ پيار ڪر
دوستي مغرور سان رکندو نه ڪر
سور وارن سان ڪو دل جو سور سل
بينور جي ويهي اڳيان روئندو نه ڪر

***

وڏي ڊاڙ ڊاڙي هڻي هو چون ٿا
ڏسو ٿا اسان ڪيڏي ترقي ڪئي آ
رڳو روز بڪ اڃ تي ماڻهو مرن ٿا
باقي سنڌ ساري ٿي سوني وئي آ

***

جنت جي پلي رک خواهش تون زاهد
مگر منهنجي سنڌ کي نه دوزخ بڻايو
اسان کي نه حورون نه غلمان گهرجن
امن سان جيئڻ ڏيو نه هي تر تپايو

***

ڪائي ڪا نه وڌائي ڄاڻان
هر رنگ ۾ مان راضي آهيان
پورهيو تي ايمان پڪو آ
حال سان گڏ مان ماضي آهيان

***

نظرياتي ڪا سياست ناهي
ايرا غيرا پارو گهرجن
پوتارن کي چونڊ ڪٽڻ لاءِ
وانا ۽ وانگارو گهرجن

***

اوهان جون ڳالهيون صفا نراليون
پرين اکين تي رکي جيان ٿو
اڪير الفت گهڻي ڪا محبت
اوهان جي سڪ ۾ سڪي جيان ٿو

***

اوهان جون يادون اسان سان آهن
اوهان وساريو ته خير آهي
وري وري مان اوهان ڏي ايندس
نٿا نهاريو ته خير آهي

***

عمارت ۽ عزت جي من، نهڻ ۾ وقت ٿو گهرجي
وري پنهنجي جي ڏاهڻ، نه ڏهڻ ۾ دير ٿيندي آ
برابر سڄ به پاڇا، اکين سان مون ڏٺو آهي
وڌائي يار ماڻهو کي، نهوڙي نيٺ نيندي آ

***

غريبن ساڻ گڏ بيهي بڻايون سيلفي پنهنجي
اميرن سان ويهي آخر لڄايون پاڻ کي ڪهڙو
پڇي ٿي ڇاپلوسي ڪا، نه ئي چمچاڳيري ڄاڻو
وري به ڪم ايندو آهي، پرين پورهيت جهڙو تهڙو

***

متان سونهن سمجهين، تون محلات ۾ آن
ڪن ۾ به ڪيڏي رنگيني ڏسون ٿا
هر شيءِ حسين خوبصورت لڳي ٿي
پڪن ۾ به ڪيڏي رنگيني ڏسون ٿا

***

ٻڌائي ڪوڙ جا قصا نه ڪر گمراهه تون ملان
اسان جي سنڌ جي تهذيب ۽ تاريخ شاهد آ
سدائين تو دلالي ڪئي گهرائي ديس ۾ ڌاريا
ڪيون ڌرتيءَ ڏٺن دانهون تنهن جي چيخ شاهد آ

***

سند جو حال ڪيائون اهڙو
مسڪينن جي قبرن جهڙو
جنهن ۾ سچ نه آهي صداقت
پي تي وي جي خبرن جهڙو
***

هڪ سوز تي ٿيو حملو ٻيو ساز تي ٿيو حملو
محبت سندي محفل جي انداز تي ٿيو حملو
ڪيڏي نه بي حسي آ، وحشت کي ڪير روڪي
گونگن جي ديس ۾ اڃ آواز تي ٿيو حملو
***

ڪيڏو يار اياڻو ٿي وئين
پيڄارن جي پويان ڊوڙي
چو ٿو پنهنجو وقت وڃائين
پوتارن جي پويان ڊوڙي
***

سچ جو سودو نه ٿو ڪوئي سلي
ڪوڙ جي ڪاروبار لاءِ آتا گهڻا
منهن منافق کي ئي ڏيڻو ٿو پوي
ظلم جي وهنوار جا کاتا گهڻا
***

قاتل توکي ڪهل نه آئي
نياڻي تي تو گولي هلائي
امن جا هن گيت پئي ڳايا
تنهنجي منهن ۾ ڏوڙ ۽ چائي
***

سند تنهنجي سورمن جوڏن جوانن کي سلام
حوصلا جن جا هماليا کان اوچا تن کي سلام
ڪنهن به ظالم جي اڳيان ناهن جهڪيا جي
هيمو هوشو روپلن ۽ ديس دودن کي سلام
***

ڪوڙ کي تون سچ جو نالو نه ڏي
پت اڪيون ۽ ذهن تي تالو نه ڏي
پاڻ پنهنجو پاڻ سان دوکو نه ڪر
وقت جي رفتار کي جھالو نه ڏي
***

پنهنجا جوش جذبا سانڍي رکي ڇڏ
سند جي بقا جي اٿئي ويڙه وڙهي
وري رت دانگيءَ مٿان نيٺ ورنڊو
وڌڻ جي چوڻي سچي آهي ٿيڻي
***

پنهنجا تهڪ سارا سنيالي تون رک
 رڳو مرڪ هڪڙي ئي پياري تون ڏي
 گهڙي پل ڏڪن کي ٿو پا سي ڪيان
 لمحي لاءِ خوشي ڪا اڌاري تون ڏي
 ***

ساڌن سان پي ساٿ سلامت
 چورن سان پي ياري آهي
 ڪين لئن هان ڌرتي ڌاريا
 پنهنجن ۾ به غداري آهي
 ***

چور جي چوڪيداريءَ ماريو
 پنهنجن جي ته غداريءَ ماريو
 مان نه رڳو پر سڀ چون ٿا
 وڪڻي سنڌ زرداريءَ ماريو
 ***

ڪوئي دنيا ۾، ڪوڄهو نه آهي
 آهن هتي سڀ حسين ماڻهو
 اسان ئي ته سادا سڀني ۾ آهيون
 باقي سمورا ذهين ماڻهو
 ***

ننڍو، وڏو، ميمبر، ۽ مشير، به هوندو
 پوليس پروتوڪول ۾ وزير به هوندو
 ڌارين ۾ ڪهڙو دم هو جو سنڌ لتاڙن
 غدار ٿيو ”زردار“ يا ڪو پير به هوندو.
 ***

مون حياتيءَ ۾ ڳوڙها به ڳاڙيا اٿم
 بس اوهان جي ڪري، ها اوهان جي ڪري
 ڪجهه لکي، لکي پنا به ڦاڙيا اٿم
 بس اوهان جي ڪري، ها اوهان جي ڪري
 ***

ٽيڙو

وئين واه وڻي

نهاريو تو ناز مان

جڏهن نيٺ ڪٿي

***

تنهنجا لڙا لال

تون چوڏهين جو چنڊ

ڪهڙا ڏيان مان مثال

***

رُسط تنهنجي ريت

تڏهن به توسان مان

پاڙيان ويٺو پريت

***

رُسط تنهنجو ڪم

ڪين ڇڏيندس ڪڏهن

جيئين آهي دم

رُسط تنهنجي راند

منٿون ڪرڻ مون کي

پيارا پيڙم پاند

***

رُسط منجهان راز

منا مون معلوم ڪيو

سو پڻ تنهنجو ناز

***

شمع جهڙو شعاع

عجيب جي اکين ۾

تڪو آهي تاءُ

***

سندو جي ڪينار

اکڙين جي مٿان

پرون جي آ ڌار

***